

KASIMIR LEINO

---

25 VUOTTA

VALIKOIMA RUNOJA

KUSTANTAJA
YRJÖ WEILIN, HELSINKI

KASIMIR LEINO
25 VUOTTA

KASIMIR LEINO

---

25 VUOTTA
VALIKOIMA RUNOJA

KUSTANTAJA
YRJÖ WEILIN, HELSINKI

KASINIR LENO

25 VUOTTA

VALIKOIMA RUNOLA

HELSINKI 1908,
OSAKEYHTIÖ WEILIN & GÖÖS AKTIEBOLAG

Tämä valikoima sisältää runoelmiani lähes kahdenkymmenenviiden vuoden ajalta. Muutamat aikaisimmat ovat näet seipitetyt jo v. 1883, vaikka julkaistut vasta Runokokeissani 1886. Aivan mieskohtainen ei valikoimani ole, sillä työssä ovat minua avustaneet runoilija *Aarni Kouta* ja olletikin veljeni *Eino Leino*. Kuitenkin voi lukijasta ehkä tuntua, että valikoimaan on otettu sellaisiakin runoja, joiden merkitys on enemmän persoonallista, kuin runollista laatua; tämän heikkouden myönnän omakseni, mutta perustuuhan lyyrillinen runous aina persoonalliseen tunteeseen, joka vetoaa antautuvan lukijan myötätuntoisuuteen. Niillä on ollut merkityksensä runoilijan sisällisissä taisteluissa, joiden kautta hänen kehityksensä on käynyt. Sen vuoksi ei esim. Schiller tämänlaatuisia runoja poistanut kokoelmastansa. Samasta syystä olen minäkin ne tähän valikoimaan ottanut. Lukija näkee niistä, ettei tekijän kehitys ole tapahtunut ilman sisällisiä taisteluja, eikä ilman sitä etsintää ja haparoimista, mikä meidät ihmisiksi tekee ja pakottaa ikäänkuin meitä vetoamaan muiden hengenheimolaisten myötätuntoon.

Helsingissä marraskuulla 1908.

Kasimir Leino.

SISÄLLYS:

I. Kokoelmasta Runokokeita:

	Siv.
Lukijalle	1
Kaksi vaalia.	3
Ämmäkoskella	5
Neidon mielet 1 & 2	8
Mik' onpi syynä	10
Ensi vuokko	12
Nainen.	14
Kuutamolla	15
Sunnuntaina.	17
Hää-ilta	19
Totuutta huudat	27
Hengen tasavalta.	29
Neidon silmä	31

II. Kokoelmasta Ristiaallokko.

	Siv.
Ristiaallokossa	32
Kansanlapsi	38
Mieleiseni mies	42
Gladstonelle	43
Nukkuvalle tytölle vuoristossa	47
Memento mori	50
Huutolaistyttö kehdon ääressä	53
Myrskylintu	56
Mun isäni kallihin kuolema vei	58
Surutonna suolla sorsa	60
Mun vuodenaikani ei ole syys	63
Päivän laskiessa	66
Ulapalla I	68
„ II	69
Ylinnä kaiken vapaus	70
Mi orjuutta, se kurjuutta	73
Parantumaton	74
Yksin ollessa	78
Lemmittyäni muistoksi	81
Annettelle	84
Tuommoinen tyttö on mieleeni mun	86
Mustat silmät	88
Jos tohdit ja tahdot	89
Niin varmasti	92
Kaikki kaikessa	93
Daimooni	94
Elämän kokemusta	96

	Siv.
Valtion syöttiläälle	100
Eräälle kirjailijalle.	102
Kallihin kansan vuoksi	103
„Kunnon mies“	105
Mahtava mies	108

III. Kokoelmasta Väljemmillä vesillä.

Väljemmillä vesillä	111
Elämän laulu I	119
„ „ II	121
„ „ III	125
„ „ IV	131
„ „ V	136
„ „ VI	143
„Yhteisvoimin yhteistyöhön“	146
Kansalleni	156
Juhlaruno.	161
En jouda, en jouda I	168
„ „ II	169
Maisterikekkerit	172
Kuusi kalliolla	180
Vuoden vaihteella.	182
Syksyinen mieliala	184
Niin herkkä kuin haavanlehti.	186
Talvitunnelma	187
Väsyksissä	189
Mä olen kuin siipehen ammuttu lintu.	192

	Siv.
Onnensa kukkulalla	194
Niin uskollisna kuin taivaan tähdet . . .	197
Hän	199
Vastaisen ajan vieno auerpilvi	200
Kuin leikki lämmin säde suvipäivän . . .	202
Et lempesi haavoja lääkitä voi	203
Kuin kuolisi kuutamon kultainen vyö. . .	206
Niinkuin merten myrskysäillä.	208
Mä suutelin häntä ja itkin	210
Äitini silmät	212
Viattomuuden uni	213
Tunne itsesi.	215
Eräälle kaunottarelle.	217
Kevätkylmät.	219
Vanhojen matkijalle	220

IV. Kokoelmasta Runoja:

Z. Topeliukselle	221
Poëta laureatus.	227
Laulajan rukous	230
Erakon unelma.	237
Etsijän palaus 1	242
” ” 2 & 3	243
” ” 4	244
” ” 5	245
” ” 6	246
” ” 7	247

	Siv.
Etsijän palaus 8 & 9	248
” ” 10	249
Satukuningas	251
Kantelettaren synty	255
Salamain keskellä	261
Muistanpa ajan, jolloin lasna muinoin . .	263
Miksi nään sun niinkuin ennen	265
Sun omaks tahdon	266
Kaksi ihannetta	268
Ma lepään rannalla ruohistossa	270
Pakanallinen uni	273

214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Lukijalle.

Luonnon kaiken tutkijalle
ain'on yhden arvoinen,
onko vuokko, onko kielo
vaiko ruusu kaunoinen.

Kaikkea hän harrastaapi,
tarkastellen, tutkien,
että luonnon ilmaukset
kerran sais hän selvillen.

Suur' on luonto, suuri taivas,
monet kätkee ihmehet.
Kuitenkin on heidän lainen
ihmissy'än ja -tuntehet.

Ken, jos pyrkii ihmissielun
tuntehia selvimään,
ei se etsi lauleluja
mainemiesten yksistään.

1886.

Kaksi vaalia.

Näin mä kerran kau'an mietin:
jos nyt vaali oisi mun,
kumman silloin ottaisin mä,
vapaudenko toivotun
vai sen eestä taistelun?

Näin mä kerran toisen mietin:
Vaali jos ois ehdoton,
kumpi oisi mieluisampi:
Totuus jalo, verraton,
tai sen etsintäkö on?

Selville jo tuosta pääsin:
Ennen, ennen ottaisin

vapaudesta taistelun mä,
totuutt' ennen etsisin,
valmisna jos saisinkin.

Jalompi on vapautta
taisto eestä vapauden.
Parempi ja arvokkaampi,
kuin sen pelkkä saaminen,
etsintä on totuuden.

1885.

Ämmä-koskella.

Yö usva-verhollansa jo kattaa kaiken
maan
ja taivahalle kuuhut jo käypi loista-
maan.

Ei kuulu ihmisääntä, ei laulu lintujen,
ja unen helmaan kaikki jo vaipuu
uupuen.

Mut uinu ei vaan Ämmä, mi pauhaa,
hyrskyää,
ja kallioita vasten noin ryntää, jyskyää —
nuo vahto-lainekuohut ne kulkee kul-
kaan,
ei estää heitä talvi voi jäähyt-vaipallaan.

Taivaalle vesi pärskyy kuin helmikaste vain
hohtoisan taivaankaaren helteellä heijastain,
ja kuohut kehtohonsa ne käyvät laulaen,
näin luulin kuunnellessa ma soivan sanat sen:

Pois olo orjan, pois sidekahleet!
Ämmä se tietänsä vyöryvi vain.
Kyllähän koittavat ihmiset ahneet
vangita aaltoja armahiain.

Vaan vapautta, ku koittavi sortaa,
sen minä nielen, pirstaksi lyön!
Estehet eestäni helppo on murtaa,
kuohut ne riemulla toimivat työn.

Valppaana hyrskyen matkani kuljen,
kunnes mä rauhan järvessä saan.
Voimalla kuiluhun kuohuni suljen,
nuo iki-uhkuvat lähtehet maan.

Oi, jospa kansani lauluni mielen,
oi, jospa Suomeni sen tajuais,
kohta se katkois kahlehet kielen —
näinpä se vidoin kansaksi sais!

Silloinpa sointuis yhtehen soittoon
laulelot Väinön syntymämaan,
silloinpa miehissä työhön ja voittoon
rientäisi nuoriso kilpailemaan.

Väinämön kantelo, jällehen uusi,
raikkahin riemuin helkkyen sois!
Hurmaten kuulisi kankahan kuusi,
honka ja koivukin korvana ois:

Niin — joka koittaa kahlehin voittaa,
kohta sä niele, pirstaksi lyö!
Pauhulla Ämmäkin laulua soittaa,
kilpesi olkohon: vapaus, työ!

Näin kuului Ämmän pauhu, näin soitto sorja
sen

ja sitä ijät kaiket se laulaa kansallen.

Jos kansa joskus torkkuu, ei kuohus torku-
kaan,

vaan yöt ja päivät laulaa vapauden lauluaan.

1884

Neidon mielet.

I.

Uljas on Pohjolan kankahan koivu,
kaunis ja uljas on harjulla mänty,
uljaampi näitä on korvessa kuusi.
Kaikista uljain, kaunihin myöskin
on minun mielessä lemmitty sulho.

II.

Lyhyt on Suomessa talvinen päivä,
lyhempi Pohjolan kesäinen yöhyt,
lyhytpä myöskin on nuoruuden aika.
Lyhinpä sentään on immestä ilta,
jonka hän sulhonsa sylissä viettää.

III.

Pitkä on syksyen tähdetön ilta,
pitkä on talvisen päiväyden puhde,
pitempi Pohjolan kesäinen päivä.
Kaikista näistäpä pisin on sentään
sulhoa vuottavan impyen aika.

1883.

Mik' onpi syynä.

Mik'onpi syynä, että vähittäisin
tää rinta riutuu omaan raivohon?
Mik'onpi syynä, että nuorra vallan,
tää rinta raukka on niin toivoton?

Mik'onpi syynä, että silloin aina
tää liekki kaksin kerroin leimahtaa,
kun tuota sammutella pois mä koitan,
kun tulta tunteen uneen laulahtaa?

On syynä näihin kaksi immen silmää,
niin ihanaista, tumman siintävää,
on syynä näihin kaksi immen huulta,
niin ruusunpurppuraista, viehkeää.

On syynä vihdoin posken kainot ruusut,
niin hienot, kuultavat ja lämpöiset,
on syynä uhkuava immen rinta,
— kun mulle hehku ei sen tuntehet!

Ensi vuokko.

Kasvoi laakson ensi nurmikolla
valkovuokko, suven ensimmäinen.
Raitis, puhdas oli vuokon tuoksu,
suloinen ja hertas kukka itse.

Tuli immyt, nuori, ihanainen,
vallatonna leikki kukkaisilla:
vuokon taittoi, kantoi rinnoillansa,
kunnes kuivunehen luotaan heitti.

— — — — —

Vihantana versoi taimi nuori
immen sydämmessä ensimmäinen.
Raitis, puhdas oli lemmen tunne,
nuortea ja sorja impi itse.

Tuli poika, nuori, ihanainen,
vallatonna leikki sydämmillä:
taimen taittoi, helli rinnoillansa,
kunnes — kyllästyi ja luotaan heitti.

Nainen.

Enkeliksi taivahasta naista muudan
kiittelee,
pahan hengen heittiöksi toinen häntä
väittelee. —
En mä kiitä enkeliksi, heittiöksi hauku
en,
siinä kiitos, siinä moite: nainen onpi
ihminen.

Kuutamalla.

Istuin kerran taivas-alla
kuutamalla
tarkastain,
kuinka tähdet rauhaisasti,
armahasti
tuikki vain.

„Ei ne tunne ihmis-huolta,
varjapuolta
elon tään;
ei ne tunne pettymystä,
kärsimystä
ensinkään!“

Näin mä mietin. Toivotellen,
kaipaellen
huudahdin:
„Oi, jos oisin tähtö vainen,
taivahainen
miekkoisin!“

Nautitsisin rauhausuutta,
murhetuutta
aina vain,
tunteheni tuudittaisin,
sammuttaisin
rinnassain.“

Kaduin kohta mietelmääni:
sydäntäni
vaihda en.
Sekä myrskyisätä että
tyyntä vettä
soutelen.

1885.

Sunnuntaina.

Kaunis, kirkas nyt on aamu,
aamu armas sunnuntain.
tuolla siintää kirkon haamu,
kaikuu kellot kumahtain.

Venhot viiltää järven pintaa,
kaikki kirkkoon kiirehtää.
Valkovaate peittää rintaa,
juhlahuivit välkähtää.

Minä kurja synnin lapsi,
astun arkivaatteissain,
paljas rinta, takkuhapsi,
eikä pappi aatteissain.

Minä kuljen kukkulalle,
jolla nurmi vihannoi.
Istun sinne kuusten alle,
kuulen kuinka kuuset soi.

Kuulen kuinka linnut laulaa,
kuinka laine loiskuttaa,
katson kuinka aallot kaulaa
sulo saaren rantamaa.

Täällä istun yksin aivan,
enkä veisaa, äännä en,
näen yllä sinitaivaan,
töitä luonnon katselen.

Avaruus mull' armahampi
kirkon kolkkoutta on,
luonnon hiljaus rakkahampi,
kuin on laulut joukkion.

1885.

Hääiltä.

Syysillan synkkä varjo jo kattaa mai-
seman,
ja paksu, pilvinen vyöhyt tulet kätkee
taivahan;
niin jylhänä kuohuu koski, aho, kan-
gasmaa kumajaa,
ja mahtavan hyrskyn kanssa syvänteis-
sähän vahtoa.

Kivenheiton päässäpä siitä niin uljas
kartano on,
sen keskeä nousevi torni, niin suora ja
kaareton.

Syysillan synkeät varjot jo loitoks siir-
rähtää,
kun suurista ikkunoista valo kirkas
välkähtää.

Siell' on niin ihmeen hauskaa, siellä
nuoriso riemuitsee,
elon onnesta uhkuva joukko ilomielellä
nautitsee
ja posket poikien hohtaa, povet paisuvi
impysten,
ja kengät ne vallattomasti lyö tahtia
soitollen.

Ei kumma jos posket hohtaa, povet
paisuvi impysten,
ja vallattomasti jos kengät lyö tahtia
soitollen:
hääiltanahan toki sentään kai nuoriso
riemuita voi
ja tanssia hehkuvien rinnoin, kun hur-
maten torvet soi!

Ja morsio, puhdas kuin kieli, mi kyl-
pevi kasteessaan,
lumouksissansa hän katsoo jalo-otsaa
sulhastaan:

„Tää onni on liian suuri ollaksehen
maallinen“,

näin kuiskahtain nojauupi hän sulhonsa
rinnoillen.

Ja kynttiläkruunut kirkkaat ne hohtaen
leimuilee

ja vahtovat samppanipullot ujon rintaa
rohkaisee.

Jo hohtavi posket, uhkuu naisrinnat
täyteläät,

nyt riemuitaan elämästä, nyt ovathan
nuorten häät!

Mut ulkona syksyn yössä liki uhkean
kartanon

siell' yksin seisoo nainen kivi-reunalla
kallion.

Hän seisovi hurjin silmin, valovirtahan
tuijottaa,

ja syksyinen kolkko tuuli hänen kutria
heiluttaa.

Povellansa hän käärön kantaa, rinnoilla-
han lämmittää,
ja kun kääröstä kuuluvi ääntä, hän äkkiä
hätkähtää —
vaan kartanon kynttiläkruunut ne
hohtaen leimuilee
ja vahtovat samppanipullot ujon rintaa
rohkaisee.

Ja hehkuu posket, uhkuu naisrinnat
täyteläät,
nyt riemuitaan elämästä, nyt ovathan
nuorten häät.
— Mut ulkona seisova nainen vilutu-
lessa värjöttää,
povellansa hän hellivi lasta, repaleillaan
lämmittää ;

Kas, kääröstä kirkuva ääni se äidille
ilmoittaa:
on tyhjinä äidin rinnat, laps' niistä ei
maitoa saa.

Ja silmien kärsivä katse yhä äidillä
tummentuu,
ja huokaus särkevä, synkkä sydämmes-
tään tunkeuu.

„Voi lapseni, kurja on äitis, vaan taat-
tosi kurjemp' on,
lupauksia äitisi uskoi vävyn uljaan
moision;
niin uskoi äitisi kerran, vaan kohtapa
viisastui:
sun taattosi kurja petti ja neitihin
armastui.

Mut entä hän ruokaa soisi, ei mulle,
vaan lapselleen,
jos laskisi nääntyvä äiti etehensä nyt
polvilleen?

Oi ei! hänen jalkojen juureen, joka
koirana hylkäsi mun,
vei köyhältä maineen, rauhan, elon onnen
haaveillun — —

En konsana taipua voisi anomaan hänen
pöydältään —

„Siis lapseni, kai sinä myönnyt, ett'
ennen me näännytään!“

Hän painaa raukkaa lastaan hellempähän
rinnoilleen,
ja syksyn kalsea viima vie silmästä
kyyneleen.

Vaan kynttiläkruunut kirkkaat yön sel-
kään hohteen luo,
ja tuulonen soiton tahdit ulos seisojan
korviin tuo:
yhä hohtavat posket, uhkuu nais-rinnat
täyteläät,
yhä riemuitaan elämästä, siell' ovathan
nuorten häät.

Mut ulkona kurjan silmä nyt äkkiä
leimahtaa,
niin hurjan säihkyvä katse yön selkään
tuikahtaa:

„Oi lapseni! kuolema meille on onneen
suorin tie,
ja tuskinpa helvetissä olo karvaampi,
synkempi lie!

Vaan lapseni kanssa jos tuonne käyn
koskeen kuohuavaan,
niin eivät kirkko ja pappi suo silloin
siunaustaan,
ja luojakin meiltä sulkee tien armon ja
autuuden,
ja mennyt on autuus sielun ja siunaus
pappien.

— Hyvästi sä siunaus sitten, jää kunnia
maailman,
hyvästi sä ihmiskunta ja autuus taiva-
han,
mä lapseni kanssa ennen käyn hyrskyhyn
kosken tuon
ja pehmeän haudan siellä näin pienoi-
selleni luon,

kuin näännytän kuoloon häntä; ja jos
jäiskin hän elämään,
ikipäiviksi kannettavakseen vain äityen
sais häpeän.“

Ja hän seisovi hetken siinä, tuli silmistä
tuikahtaa,
sydän taukovi sykkimästä, povi syn-
kästi huo'ahtaa,
kuni hurja hän painaltaapi rinnoillehen
lapsostaan,
ja syöksyvi syksyn yössä vesihyrskyyn
vahtoavaan.

Vaan kartanon kynttiläkruunut ne hohtaan
leimuilee
ja vahtovat samppanipullot ujon rintoa
rohkaisee,
yhä hehkuvi posket, uhkuu naisrinnat
täyteläät,
yhä riemuitaan elämästä, siell' ovathan
nuorten häät!

1885.

Totuutta huudat.

„Totuutta huudat yhtenään,
totuutta toimeen, elämään,
totuutta uskoon, rakkauteen,
totuutta käytökseen!

Vapautta työlle tietehen,
vapautta puheen, aattehen,
vapautta sanan, lausunnon,
vapautta uskonnon!“

Sä näin nyt huudat innossas,
oot mielestäsi oikeass’,
kun hengen, aatteen kahlehet
sä murtaa aikonet.

Niin luulet, niinhän luulla vois,
ett' meilläkin, kuin muilla, ois;
vaan erhetys on suuri tää
ja siksi vielä jää!

Ei meillä vapa olla saa,
ei aattettansa paljastaa,
ja oma uskon vakaumus
on meillä kauhistus.

Totuutta myös ei elämään
suvaita meillä mielellään,
ja puhe suor' on — loukkaus
ja seuran pahennus!

Sä tokko nyt jo ymmärrät,
kuin turhaan huudat, ryntäjät?
Totuus on meillä mahdoton
ja vapaus uskonnon.

1885.

Hengen tasavalta.

Kun yksi hallitsi kansoja,
oli yksi kaikkien sortaja,
hän ainoa puntari oikeuden
oli holhooja ihmisten.

Tään yhden tahtoa tirannin,
joka „luojan armosta“ valtoihin
oli päässyt kai, sitä seurattiin,
sen tahtoa peljättiin.

Jopa vihdoin muudan viisastui,
tään yhden tahtohon kiivastui:
„ken valtahan tuommoisen hirviön
on päästänyt, heittiön?“

Näin huusi yksi. Ja toisetki
ne orjuudestahan virkosi:
„Niin aivan! mistä hän oikeuden
sai sorroksi toisillen?“

Ja vihdoin kansakin tulistui,
ylivaltijas sortui, kukistui.
Maat' itse kansa nyt hallitsee,
muka onnesta nautitsee.

En huoli tuosta mä onnestaan;
oli ennen sortaja yksi vaan,
nyt joukkiot suuret, tuhannet,
lyö vangiksi aattehet.

Jos yht' en tahdo mä valtijaa,
satakuntaa en myöskään sortajaa:
ken kerran joutuvi kahleihin,
hän orja on kuitenkin.

Tasavaltaa hengen mä taistelen,
yks'valtaa älyn minä intoilen:
ain' olkoon yksilön vapaus
oma lausua vakuutus.

Neidon silmä.

Impi, kurja sydämmesi
oli ensin herttaisin:
jopa säihkyn silmiesi
päiväksi mä vertailin.

Mutta että silmäs palo,
joka tunki rintahain,
oli revontulten valo,
kylmä kolkko tietää sain.

Ristiaallokossa.

On joenlahden rannalla loitolla Pohjo-
lassa
mun kotikenttä kultainen, mä jolla
leikin lassa,
ja metsälammen laineeton oli lahden
sinipinta
ja yhtä tyyni, puhtoinen ja kirkas oli
mun rinta.

Ja täällä hetkeni herttaimmat mä leikin
elämästä,
en tiennyt tuhon tuulista, en myrskyn
mylvinästä,

mut salmen suusta aukeevan mä seljän
aavan luulin

ja kaukaa kumman kohinan mä hou-
kuttavan kuulin.

„Tuo tuoll'on meri, lapseni, ja vaaral-
linen sulle,

— näin lausui kerran lapsena mun
äityeni mulle —

jos lähdet joskus laineillen ja loitom-
maksi rantaa,

niin katso, ett'ei venhoas saa virta
tuonne kantaa.

Näät meri vain on miehillen, isoille,
voimakkaille,

on hauska heidän taistella ja soutaa
muille maille;

jo salmen suusta avautuu ulappa aava
tuolla —

siis pysy aina, lapseni, sä salmen tällä
puolla!

Jo salmen suussa tuolla käy näät
kummat ristituulet,
ne valtahansa venhos saa jo ennen
kuin sä luulet,
kun sitten siinä heittelee sun purtas
tuulten hyörre,
niin seljemmäksi venhoas vie salmen
virran pyörre.

Ja pyörre kerran aavallen kun purtes
tuonne vienee,
on varma vaara tarjonas, se hautasikin
lienee —
jos lemmit siis sä äitiäs, niin tottelet
sä kyllä!“
— Näin neuvons' äiti armahin nyt
päätti syleilyllä.

Mä kotvan häntä tottelen; ja soutamaan
jos lähden,
niin salmen suusta palajan jo pois
mä äidin tähden.

Vaan ajan tullen kuntoni mä tunnen
karttuvaksi,
ja aava, uljas ulappa käy houkutta-
vammaksi.

Nään kuinka siellä aallot käy ja purje-
purret kiittää,
nään vihureissa vinhoissa kuin lokki-
linnut liittää,
nään siellä miehet voimakkaat ja heissä
sankar'-innon
ja tunnen jäntereissäni mä tuohon
leikkiin kunnon.

Ja joka viikko varmistuu tuo tuuma
uusi mulla:
mä tahdon tuonne taisteluun ja miesten
moiseksi tulla,
mä tahdon tarmon koitteluun vesille
väljemmille,
jos kuolo siellä kohtaakin, niin minkä
voin mä sille.

Ja niin mä juoksen purtehen ja lasken
valtaan tuulen,
en kuule ääntä äitini, vain lainelaulut
kuulen —
saan tuosta salmen suuhun jo ja kes-
keen ristihyörteen
ja joudun kohta valtaan sen ja vitkan
virran pyörteen.

Käy tuuli milloin mistäkin, vie venhon
tänne sinne,
En tiedä vielä itsekään se vihdoin vie
mun minne,
vaan seljemmäksi sentään mun tuo
virta vievän näyttää,
kun tässä ristituulella vain vois
melaa käyttää.

Mä luovin siihen luottaen, ett' virta
voiton saapi
ja vihdoin tuuli yhtäinen mun purjeet
pullistaapi,

kun salmi soukka laajeneis vedeksi
väljemmäksi,
vapauden virttä veisaten mä seilaan
seljemmäksi.

Äl' itke armas äitini mun uppiniskai-
suutta,
mä lasken läpi aallokon viel' kohden
maata uutta —
on koti parhain lapselle, vaan ahdas
työlle miesten,
ei luonnon ääntä kuolettaa voi pyytäen,
ei piesten.

Äl' itke armas äitini sun suurta lem-
pilasta,
jos ryöstäytyikin sulta hän ja kotilah-
delmasta;
kuin nuoret ensi lempeään, niin muistan
aina teitä,
kuin itkee vuosi kevättään, niin itken
aina teitä!

Kansan lapsi.

Olen syntynyt sydänmaassa ja kor-
vessa kasvanut,
olen kasvanut kansaan kiinni, sen tun-
tehet tuntenut,
olen nähnyt mä kurjan joukon vilutuis-
kussa värjöttävän,
olen nähnynnä kalpeat kasvot ja näl-
kähän näännyttävän.

Oli paikkaiset ryysyt heillä, kädet kar-
heat, sierauneet,
ja maidonlaisina kasvoin ei hipiät
kuultaneet —

ei olleet ne ruusut hienot, kuin peittivät
poskipään,
vaan ahavan, sauhun syömät oli kasvot
kansan tään.

Sydänmailla on elämä kurja ja kurja
on kansa myös,
se nääntyvi näljissänsä ja horjuvi
hengen yöss',
sydänmailla on halla käynyt ja tuhon-
nut tou'ot pois,
sydänmailla nyt pettua syödään ja
leipää tarvis ois!

Niin pettua syö tää kansa, hikipäisenä
raataa vaan,
tuho suurempi sentään uhkaa: verot
kuinka ne maksetaan?
ei rahoja näy, ei kuulu, pian saapuu jo
kruununmies,
myö konnut ja irtaimiston, maat man-
nutkin kenties.

Ja niin on mennyttä kaikki, mitä tehnyt
ja toivonut on,
on mennyttä vuosien vaivat, kotikulta
kun mennyt on,
pois maailmaan akanoina lapsjoukkokin
viskautuu,
joku huutaa rahasta yhden tai ruodillen
joku muu.

Sydänmailla on elämä kurja ja raskas
sen taakkakin,
mut raskaampi elämä mieron ja kulkijan
sauvakin,
koti on koti sentään aina, jos köyhäkin
kuinka lie,
ja armas on synnyinpaikka ja pystyä
orvon tie.

Jos taikuri tenhova oisin, joka kummia
tehdä vois,
pian niemet ja lahdenpohjat ne peltona,
puistona ois,

vaan tuota en taitoa saanut, vähävoi-
mainen olen myös,
sen ymmärän minä sentään: sun onnesi,
kansa, on — työs!

Mieleiseni mies.

Into työhön, kunto siihen,
luja tahto, sydän suora,
avo silmä, vapa aate,
lempi kansaan, isänmaahan —
semmoiseksi soisin miehen mielen,
kieleksensä vielä suomenkielen.

Gladstonelle.

Kun suurivaltain sorto taas jo uhkaa
alaa voittaa,
ja saksalaistaa Elsassin kun Bismarck
ukko koittaa,
kun pienten kansain vastaisuus niin
synkeältä näyttää,
sun äänes sulo-toivehin sydämmet
silloin täyttää.

„Ei kansa luotu sortamaan, jos voi-
makkaammaks varttui,
se suojaks toisten luotihin ja rauhan
tuoja kanttui,

on aika meidän karkoittaa jo nyrkki-
valta raaka,
ja tehtävänsä asettaa jo herkkä oikeen
vaaka!“

Näin julki lausut kansalles ja muistut-
telet aina,
kuin häpeäksi Englannin i'es Iiriläistä
painaa;
on aina muille Albion se pelastuksen
tuonut,
mut sentään toista veljeään kuin orjaa
sortaa suonut.

„Nyt veljeskansa kohotkoon ja rinnal-
lemme käyköön,
ja lakiensa turvassa vapaasti kehittä-
köön,
näin Iiriläiset Englantiin sidomme
lempeydellä,
niin lujempaan se liittyikin kuin sorron
sitehellä“.

Oi, jospa vanha Albion sun ääntäs
kuunteleisi,
jos edes polvi nouseva sun aattees
eespäin veisi!

Näin kunnon vanhus valkopää, sä näytät
nuoremmille:
tuo tie se viepi onnehen, käy, nuori
polvi, sille!

Vapaushan kansan kasvattaa, sen kyvyt
kypsyttääpi,
mut sorto mielen sorretun vihalla myr-
kyttääpi,
jos valtahas se antaukin, sen tekee
uhkamielin,
jos nöyrtyneensä sanookin, sen sanoo
valhekielin.

Mut säännöksillä oikeuden jos kansan
toiseen liittää,
niin voimakkaamman suojasta se vilpi-
tönnä kiittää;

sen sinä, Gladstone, oivalsit ja käytän-
töön sen vaadit,
näin „magna charta'n“ peruksen sä
Irlannille laadit.

Ken jätti moiset aarteheet jälkeensä
maailmalle,
sen muisto konsaan murene ei ajan
virran alle —
vaan valon aika vastainen tuon kiitok-
sella kostaa
ja kiitoksensa merkiksi se muistopat-
saan nostaa.

Sen patsaan kerran nostakoot vain
pienet kansat sulle,
ei raskas lie se haudallas, se onhan
siunatulle!

Se patsas sitten kertokoon: jo poistui
sorron taika
ja valon tieltä väistymään sai nyrkki-
vallan aika.

Nukkuvalle tytölle vuoristossa.

Niin puhtaana tuossa sä uinahdat,
kevät-nuortean vartalon oi'ennat
ävärrikkaalla nurmikolla;
on hengitys helppo ja hiljainen
ja kasvosi ilme on rauhainen:
lie huokea noin sun olla.

Tuoss' allasi nurmikko nuortea on,
hete vieressä kirkas ja tahraton,
kevät-taivonen päälläs päilyy.
Ylä-ilmassa leivonen lauluksi lyö,
on kaukana kaiho, loittona yö —
kai täällä sun sielus säilyy.

Kai säilyvi myrskyltä maailman
tuo kukkanen kentältä taivahan
niin tuoksuvan tuores, hento.
Elon synkeät synnit ja murheet sen
urat uurtais otsahan impyen,
joka noille on vieras vento.

Nuku lapsonen nurmella keväimen,
puron varrella puhtahan lähtehen,
nuku kukkain keskessä aina.
Tähän vuorilta tuuloset vilppaat käy,
kylän raition ruokottuus ei näy,
kylän raskahat ilmat ei paina.

Kunis häipyvi surkea siivottuus,
kunis koittavi puhdassa päivytt uus,
sinis nukkuos piilossa täällä!
Kera tuoksuvan kentän ja keväimen,
kera kukkien, lähteen ja leivosten,
sinut tapaaki vain maan päällä.

Sua onnessa tuossa en häiritseis,
vaikk' katsees kylläkin murheeni veis —
pyhän, puhtaan uinuthan unta.

Mun ihailla kainoutta sentään suo,
jota kertovi kasvosi kauniit nuo —
sydän lie myös valkeempi lunta.

Ihasteltua hetkisen, kunnes sun
on syöpynyt piirteesi mieleen mun,
pois loittonen kiertäen kaartein;
taas tultua myrskyhyn, maailmaan,
minä kummana kaikille kertoa saan,
ylimaat min kätkevät aartein.

Nuku, lapsonen, helmassa vuoriston,
kevyt huokua syyttömän rinnan on —
kevät-taivonen päälläs päilyy.
Ylä-ilmassa leivonen lauluks lyö —
on kaukana kaihon ja synnin yö —
kai täällä sun sielus säilyy.

Harzin vuoristossa elok. 1889.

Memento mori!

(Veistokuvaryhmä Lontoon Kristallipalatsissa.)

Rintaan voimakkaasen nojauupi
immyt hienon hento, ihanainen,
silmissänsä autuus kuvastuupi —
tällä hetkellä hän vain on nainen:
murheet maailman hän unhottaapi,
noin kuin uinahtaa hän tuossa saapi
sulhon rintaa vasten.
— Elo autuasten
tunteen täysi valta yksin on.

Aatos vuoroon seisahtuvi heillä,
vuoroon vallatonna kauas väikky,
väikky tunteen tuottamilla teillä
tai myös aallokossa lemmen läikky —

sen he tuntee vain, ett' aina, aina
sylitysten ois he autuaina.
Maailmassa tässä
ihmis-elämässä
lemmen valta varmaan suurin on.

Vaan memento mori! kuolo uhkaa.
— Lemmenkinpä voittaa kuolon valta —
ethän ihmisparka oo kuin tuhkaa,
pelkkä laina kaiken tuottajalta!
Vaikka onnes itse autuus oiskin,
vaikka hetket hempeimmät se soiskin,
kaikk' on katoovaista —
tästä luonnon laista
lempikään ei poikkeusta tee.

Juur' kun rintaa vastaan rinta sykkii
ja kun silmän katseen silmä kohtaa,
juur' kun nautinnosta suonet tykkii,
punahuulet suudelmista hohtaa,
silloin juuri, lemmen autuudessa,
ihmis-intohimon vallitessa,

huutaa tuonen valta
maasta turpeen alta:
ihmislapsi, kuolla täytyy sun!

Lontoossa 18¹²/₆ 90.

Huutolaistyttö kehdon ääressä.

Tuuti lasta keinuhun,
tuuti toisen lasta,
orjaks täytyi tulla mun,
vapa olin vasta.

Tuutilulla, hussa-aa!
Et sä lapsi kulta
itkullasi viedä saa
muistojani multa.

Tuuti lasta, tuuti vain!
Äsken vielä leikin
tuolla kotipihallain
kanssa veikko Heikin.

Tuuti lasta unelaan,
nuku kiltti Kalle! —
Vanhempani Tuonelaan
saivat mullan alle.

Tuutilulla, hussa-aa,
pienää lasta tuuti!
Itku mun jo valtoaa —
minut herra huuti.

Elä itke! Muuten on
rouvan torat mulla,
silloin oon mä onneton,
tuuti, tuutilulla!

Tuutilulla, sydämein,
nuku siki-unta,
mistä saisin surullein
unhotuksen lunta?

Hussalulla! — Aina vain
mielessäni säilyy,
kuinka kotilahdellain
tyynnä vesi päilyy.

Tuuti, lapsi! — Siellä on
äitikullan hauta —
taas sä itket, onneton,
lauluni ei auta.

Lapsi, miksi nuku et!
Vaiko itket siksi,
että laulut huomannet
orvon kyyneliksi?

Taikka ei sun uni lie?
Nuku kaikitenkin!
Muuten mun jo paha vie,
— tuossa rouva onkin!

Myrskylintu.

Kun myrsky mylvii ja laine laulaa
ja vasten louhia loiskuaa,
kun honka huojuu ja näre notkuu
ja vahto pärskyen roiskuaa.

Mä silloin nautin ja riemurinnoin
mä halki ilmojen kiitelen
ja laulan luontoa, maailmoita
ja elontaistoa ihmisten.

Kun viima vinkuu ja mastot laulaa
ja laivan touvissa tuuli soi,
kas, silloin kuoroon mä myöskin yhdyn,
ja myrsky säistäen mellakoi.

Tuo myrsky poistavi mustat pilvet,
ja taivon siintävän seijastaa,
ja ilma muuttuu ja tuuli tyyntyy
ja meri rantoja heijastaa.

On muiden mielehen luonto tyyni,
ja leivon laulu ja illansuu,
mä nautin parhain, kun myrsky pauhaa,
kas silloin nuortuu ja norjistuu.

Siis vello vahtoa, aallon Ahti,
ja sävel soios sä myrskysään!
— Mä lennän laulaen ilman halki
ja kiidän kilvalla tuulispään!

Pariisi 29/3 90.

Mun isäni kallihin kuolema vei.

Mun isäni kallihin kuolema vei,
vei osan mun onnestainkin;
hän luokseni koskaan palaja ei —
mut palaapa sentään vainkin.

Tuoss' seisovan näen hänen sāngyllāin,
hymy herttainen huulilla kiertää,
mua neuvoa käymāhān elāmāssāin
sitā tietā, mi vaikeena viertää.

Oli reipas itse hān käynnillēen
ja katseensa kirkas, suora,
vapa myös oli aina hān aatteillēen
ja oikeus ojennusnuora.

Oli tarmokas, sitkeä, ahkera,
oli oikea Suomen miesi —
isänmaata ja perhettä, kansoa,
hän työllähän palvella tiesi.

Mut kuolema häntä jo huhuilee
manan virran toisella puolla,
hän tyynenä Tuonelle hymyilee:
jalon helppoa aina on kuolla!

Hän katsoi katsehen viimeisen
niin suruisin silmäyksin
ja alkaa tutkimusretken sen,
jonka tuntevi unelma yksin.

Mun isäni kallihin kuolema vei,
hänet peittävi musta multa,
ja luokseni koskaan palaa ei
hän retkeltä aloitetulta.

Mut hautansa kummun kun tuonottain
taas kukkaisilla mä täytin,
soi isäni ääni mun korvissain:
käy tietä sä, jonka mä näytin!

1890.

Surutonna suolla sorsa.

Surutonna suolla sorsa,
kaihotonna rannan kaisla,
murehetta marja mäellä,
tahratonna taivon tähti —
minä yksin ihmislapsi,
minä mustan murheellisna,
mulla aattehet apeat,
mielikaihot karvahimmat.

Itkemättä ilman impi,
päivän paiste pääskysillä,
kesä kedon kukkasilla,
huoletonna pellon perho —
minä yökkö yöllä itken,
huudan huuhkaja surusta;
miksi yökkö itkenenkin
miksi huuhkaja huhatan?

Mitä itken, en mä tiedä,
mut on mieleni muretta,
sydän syttä synkeämpi —
itkenenkö ihmisyyttä,
ihmiselon ontevuutta,
kun en tiedä tarkoitusta
koko maailman menolla.

Vaiko itken itseäni,
kohtaloni kolkkoutta,
ett'en ole kentän kukka
taikka kaisla kotirannan,
kun en kurja kumminkana
oloihini onnen tyydy,
mutta turhia uneksin.

Oisin ehkä niinkuin tuossa
kumppalini kunnokkaampi,
joll'ei lahjoilta parempi:
käypi tietä tarvottua,
syöpi ennen syötettyä,
hän on kullan kiltti lapsi,
työhöns itse tyytyväinen.

Miks en liene moisten lainen,
nuo on mieleen mahtimiesten,
ikiriemuks isänmaalle;
miksi kylvit kaiken luoja,
kylvit sy'ämmehen säkenen,
tuota tulta kalvavaista,
jok' on kohtalon kirous?

Miksi annoit hengen hellän,
vapautta vaativaisen,
miksi turhat tiedot, taidot,
miksi joutavat unelmat?
Oisit antanut avuja
täällä tärkeämpiäkin:
mielen maltin, kovan luonnon,
vanhan mielen, valhekielen.

Mun vuodenaikani ei ole syys.

Sä ehtootaivoa ihaillet,
sen ruskoa, kultaisuutta,
ja kylläykään sinä tuohon et,
on aina se sulle — uutta.

Ja lempi-aikasi sun on syys,
min vuoksi, en sitä tiedä.
Ja hauskin, väität, on menneisyys,
et nykyisyyttä sä siedä.

Tuon muinaisaikasi ehtoisan
kuvituksesi voimalla kultaat
ja aatteet tään nykymaailman
vain hautahan kylmään multaat.

Trubaduurein lauluja laulellen
unelmissas näät ritareita,
elät seurassa henkien menneiden,
jumalaskin lie joku — seita.

Tää aik' ei mun ole aikani myös,
on velttua, voimattuuutta,
mut tuolla jo tuikkaa tähtiä yöss':
ne tietävät aamua uutta.

Mua miellytä ei tää nykyisyys,
ei muinais-aikojen taika,
mun vuodenaikani ei ole syys,
vaan tou'on ja toivojen aika.

Kevät raitis vuodenaikani on,
vain sillä on voimaa luoda,
säde yksin nousevan auringon
voi huomenen uuden tuoda.

Siks nykyisyys sua siedän vaan,
ett' toivon toukoa sulta,
mut koito en nää sun toukoakaan,
mun peittävi silloin multa.

Pariisi 18²⁰/₃ 90.

Päivän laskiessa.

Nään taakseni taantuvan taantumistaan
ajan lapsuus-onnen ja uskon,
ja menneisyyteni taivaalla vaan
näen kultaisen kauniin ruskon.

Olin onnellinen, kun luojassain
näin taaton mä hellän ja rakkaan:
hänen suojassaan kun lienen mä vain,
heti vaikerruksista lakkaan.

Vaan nyt on lapsi jo viisastunut,
tuon unelman maailma vienyt,
ihannett' en usvaksi arvannut,
en luojaani luonnoksi tiennyt.

Nyt etseissä taattoa taivaista
— kuten tein minä ennen lassa —
hetikohta on kohtalo vaivaista
mua ilkkuen pilkkaamassa.

Ja turhaan lempeetä silmääs sun
nyt etsivi huokaava henki,
ijäisyyden mustaksi kuiluks kun
on tiede jo muuttanut senki.

Voi kuinka se sentään raskast' on
ero tehdä kaikesta siitä,
mikä lassa on onnemme talveton —
ja kun kenkään tuosta ei kiitä.

Omatunto mun sentään palkitsee
ja siinäpä kyllin on mulle,
vaikka maailma tuhma mun tuomitsee,
kaikk' uhraan, totuus, mä sulle!

Ulapalla.

I.

Ulapalla ollessa aavalla
se toive on sentään varma,
kun lasket aina sä yhtäänne,
niin löytyvi mannermaata —
mut aavassa aatteen piirissä
vain mannermaata en löydä mä
kuin kuolon ja haudan
ja ikuisuuden.

Itämerellä 20/6 90.

II.

Ulapalla ollessa aavalla
perämieheen muu väki luottaa:
läpi usvan ja myrskyn johdattaa
hän rantahan purren varmaan,
vaan ruorissas, oi kaikkius, sun,
perämiest' ei keksi silmäni mun —
avaruudessa kiittää
tuul'ajona pursi.

Itämerellä 21/6 90.

Ylinnä kaiken vapaus!

Jumala, autuus, taivahat,
nuo ihmis-ihanteet
vain kuvitusko luonut lie
nää vanhat käsitteet?

Inehmok' epätoivossaan
nää usvakuvat loi,
ne näät kun hälle murheessaan
suloisen lohdun soi?

Ja kuollessako kenkeni
myös hautaan lasketaan?
Erooko kuollen äitikin
ijäksi lapsestaan?

Eloko toinen, autuas,
vain tuuma turha lie
ja unhonk' yöhön ijäiseen
avattu hauta vie?

Vihollinenko epäily
lie ihmisonnellen,
lie järki surma unelmain
ja loppu rauhallen?

Nää vaivaa mua miettehet,
en niiltä rauhaa saa:
vaan kuinka estää aattehet
ja vapaus kuolettaa!

Ja onhan hengen vapaus
mun aarre armaisin,
niin kallis, että autuuden
mä siihen vaihtaisin.

Lie turhaa taivas, maailma,
ja ihmispuuhat nää,
lie turhaa toivot, taistelut,
lie turhaa kaikki tää.

Tuon kaiken vielä kestänen,
jos joskus itkenkin;
vaan vapauden jos vienette,
niin tehkää hautakin!

Mi orjuutta, se kurjuutta.

Mi orjuutta,
se kurjuutta;
mi sortoa,
se valhetta,
mut mikä meill' on vapautta,
on totuutta, on rakkautta.

Mi lämpöä,
se henkeä;
mi taistoa,
se eloa,
— vapauden auringossa vaan,
saa ihmishenki kukkimaan!

Parantumaton.

Mitä huolin valtikasta,
mitä kunniasta,
mitä joukon suosiosta
taikka maailmasta?
— Mikä on mun elon määrä,
oikeako vaiko väärä
tietoni on elämästä —
tästä, tästä
totuuden mä tahtoisin.

Totuuden mä lassa kyllä
omaavani luulin;
luulin sitä luoja laiksi,
mitä muilta kuulin;

elo näytti huokealta,
varmalta ja valoisalta
loisti vasten vastaisuutta —
mutta, mutta
rintaan syntyi epäily.

Tuet vanhat maahan murtui,
kaikki varmuus raukes,
pohjatonna aatteen meri
allani mun aukes.
Kaikki suistui, minä yksin
seisoin vielä epäilyksin
tuijotellen ulapalle
aukealle,
kuss' on kaikki häilyvää.

Luulen maata häämöttävän
vasten päivää tuolla,
ko'etan päästä sinne, jotta
saisin siellä kuolla;
vaan kun saavun lähemmäksi,
huomaan nä'yn mä pettäväksi —

taas on kaikki häilyvätä,
hyllyvätä,
turhaan etsin rantamaa.

Halu vain on sielussani,
halu kaikki viepä
tiedon, toden, ihanuuden —
— mutta toden tiepä
onkin kummallisista,
ett'ei mitkään voimat riitä
käydä päähän saakka:
elon taakka
murtaa ennen ihmisen.

Toinen seikka tuolla tiellä
eksyttääpi meitä:
kaikkialta kahtahalle
lähtee haarateitä;
käyvinään on kohti määrää,
käykin harhatietä väärää;
palaa siihen, lähdit mistä,
entisistä
etsi totuuden sä tie!

Näin mä tehnyt olen, tehnen
kaiken ikäkullan,
kunnes vievät heikkopäissä
alle mustan mullan,
vievät sinne surkutellen,
surkutellen, säälitellen,
ett'ei saanut ijässänsä
järkeänsä —
etsi hourettansa vaan.

Yksin ollessa.

Maailman touhussa tuolla
kun tuonoin kävelin,
niin itseänipä, raukka,
minä oikein häpesin.

Se vakaa katse, mä jonka
loin ennen elämään,
ihan ivaksi ilkamoitui,
sai odan kärjekkään.

Pyörteessähän narrimaisten
myös itse narriks saa,
ja ulkonainen kuori
sydämmet kuolettaa.

Se vakavuus, joka ennen
eheyttä mieleen loi,
nyt hajosi pois sekä särkyi
ja toivottuutta toi.

Ja rintani, joka se tuonoin
niin lämpimästi löi,
kun köyhän mä lienen nähnyt,
joka pettuileipää söi.

Nuo tunteet hennot ja hellät
sai siellä tylsymään,
kun elämä pintapuoli
yhä kylvävi myrkkyään.

Vakaumus, henki hieno
ja aatteet kalleimmat,
ne pilkan myös esineiksi
useinhan joutuivat.

Nuo tunteet nyt taas jälleen
jos valtaan saada vois,
tuon ivan jos ilkamoivan
sais juuriltansa pois!

1889. °

Lemmittyäni muistoksi.

Voi päiväni päiväyt, voi onneni kukka,
voi ihanin ilmiö mun unelmain,
voi eloni toivo ja toimeni määrä,
miks riisti sun kohtalo rinnaltain?

Olin hukannut kaikki mä, toivon ja taivon
halun nautintoon, elon iloni myös,
sinä yksin, impeni, olit mun kaikki,
sinä johdatustähteni synkässä yössä'.

Sinun kauttasi uskoin mä, uskon heitto,
taas voimaan hengen ja siveyden,
sun tähtesi kannoin mä eloni taakan,
sun katsoin mä tuojaksi autuuden.

Ja niin tuli kohtalo kylmä ja jäinen
ja mursi mun toivoni ainoonkin:
on poissa mun päiväni, onneni ainut,
on poissa mun kukkani kultaisin.

Kuin neitonen nuori, mi vuosia viisi
on vuottanut kaukoa sulhastaan,
on vuottanut vuosia säästäen, toivoin,
niin viestipä tuodaanki kuolostaan.

Kuin hellivä äiti, mi valvoen, soutain,
on vaalinut armasta ainoistaan,
on tuutanut turvoa, riemua äidin —
niin seisookin hänen haudallaan.

Sua niin olen itkenyt, impeni hertas,
itkenyt kaivaten päivät ja yöt,
voi miksikä kohtalo, miksikä toiveen
angervaiselta ainoan viet?

Nyt poissa on ponsi ja eloni tuoksu,
hän poissa, mi elolle arvoa soi,
mä varjona vaappuen muistoja uusin,
en mennyttä loitsea eteeni voi.

Voi päiväni päiväyt, voi onneni kukka,
voi ihanin ilmiö mun elämään,
voi toivoni toivo ja toimeni määrä,
miks riisti sun kohtalo minulta näin?

Annettelle.

Synkkyyn jos saisit syksyn yöltä,
mustuutensa Hornan onkelolta,
merten syvänteeltä pohjattuuden —
näist' et konsaan synkkää pohjattuutta
saisi Annetteni tumman silmän.

Kirkkauden jos lainaat kristallilta,
lähteen silmäkkeeltä puhtautensa,
itse auringolta lämmön voiman —
näist' et lämpöä, kirkkautta saisi
armaan Annetteni lemmenkatseen.

Lainaa pehmoisuus sä untuvalta,
ota hienous päivän auterelta,
sametilta hento höyhen-nukka —
saa et konsaan hellää hienoisuutta
oman Annetteni poskipäiden.

Ota mettä suusta mehiläisen,
kostontyydykkeeltä nautintonsa,
viehkeytensä ensi suukkoselta —
viehkeyttä hurmaavaa et saisi,
mik' on Annetteni rusosuulla.

Nälkään nääntyvältä leipä riistä,
viime toivo epätoivoiselta,
armaat aarteihensa saiturilta —
sitä murhetta et heille saata,
kuin jos multa Annetteni veisit.

Tuommoinen tyttö on mieleeni mun.

„Ton sein est le trône d'amour!“

Chénier.

Kas, tuommoinen tyttö on mieleeni mun,
jok' on intoa, tunnetta, tulta!
Ja nuo sysimustat silmäsi sun
ovat vieneet järkeni multa —
tuo paisuva rintas se onnea tietää
ja huulesi viehkeät suutelon sietää —
kas, tuommoinen tyttö on mieleeni mun,
jok'on intoa, tunnetta, tulta!

Mua lemmit sä, Annette, sen minä nään,
elä peittele turhia multa —
etelättäret kaikki ne lemmessään
ovat pelkkää tunnetta, tulta —

kai yhtehen luonto lie aikonut meitä,
elä lempesi liekkiä, armaani, peitä!
Kas, tuommoinen tyttö on mieleeni mun,
jok' on intoa, tunnetta, tulta!

Sinä viulunsoittaja, soittele vain,
minä tanssin impeni kanssa,
on leimuva lempi mun rinnassain,
vaan olkohon ahjossansa,
me kunneikka jäädään kahden illoin,
voi autuutta onnen ja lemmen silloin! —
kas, tuommoinen tyttö on mieleeni mun,
jok' on intoa, tunnetta, tulta!

Mustat silmät.

Tiesin kyllä ammoiden, että
silmät ovat sielun peili,
tiesin, että niissä juuri
hengen syvyys kuvastuupi —
vaan en tiennyt ennen, että
silmät on kuin viepä rimpi:
niihin jos sä vaivut kerran,
ijäks päiviks uppoot sinne.

Jos tohdit ja tahdot.

Jos tahtonet tyyntä ja rauhaa vaan
ja mökkiä lahden pohjukkaan,
kussa myrsky ei konsaan raivoo,

jos pelko sun valtaa, kun vain näät,
että vinkuen rientävät tuulispäät,
ja pilvet jo peittää taivoo;

jos säikkynet huolia rinnallain,
ja itkenet vaaroja vaikertain,
elämässä kun meitä ne kohtaa,

jos lietoa lempinet, hiljaisaa,
ken ulapoillen ei konsaan saa,
vaan rantoja purtensa johtaa;

jos huimaa päätäs jo ai'e tuo,
ett' Alpein huippujen pyrkiä luo,
kussa kukkaset Alpein tuoksuu,

ja eloas nuorta jos arkaillet,
ja maata jos siksi sä konttailet,
ett'ei sua langeta juoksu;

jos niin on, impeni, tahtos sun,
jos tohdi et käydä sä taisteluhun,
eron teemme jo paikalla tässä.

Mut uljuutta jos sun rinnassa on,
jos tohdit sä elämän aallokkohon
mun kanssani purtes heittää,

jos tuon sinä tohdit ja tahdot sen,
kas, silloin laskemme riemuiten,
vaikk' aaltoja vahtokin peittää.

Ja jos joku kohtais onnettuus,
niin laitamme, että on into uus
taas tuotakin vaaraa vastaan.

Kun toisihin aina me turvautaan
ja parhaiten kun me taistellaan,
niin auttavi luojaki lastaan.

Ken Alpeja nousta ei jaksakkaan,
hän ei näe Alpein ruusujakaan,
ei tunne se tuoksua noiden.

Ja tyynestä nauttia mahdoton on,
kun myrsky ja tuuli on tuntematon
ja läikkynä aallokkoiden.

Siis pelkosi turha sä luotas luo
ja rohkeudellen sä sijaa suo,
ja tuultua tuntees anna!

Näin intoa saat, näin voimistut,
näin vanhasta vallan sä vapaudut,
ja pystyssä pääsi sä kannan!

Niin varmasti.

Niin varmasti kuin päivää seuraa yö,
niin varmasti kuin käypi kuolon työ,
niin varmasti kuin rantaan laine lyö
ja myrskyn raivotessa louhta syö —

Niin varmasti sä mun sydämmeeni jäit,
niin varmasti sä rauhan sieltä veit,
niin varmasti mun toivottomaks teit,
kun leikkinäs vain lempeäni peit.

Kaikki kaikessa.

Mä sua muistan, mitä muistellenkin,
vaikk' olen miettimättä olevain —
mä sua etsin, minne kulkenenkin,
vaikk' olen määrättä mä kulkevain —
nään sinut aina, kunne katsonenkin
ja vaikka silmät suljen umpehen,
ja äänes kuulen, mitä kuunnellenkin,
jos menneet korvatkin ois lumpehen —
sä olennoksein käynyt olet näin
sinutta unta vain on elämäin.

Daimooni.

En tiedä mä ken sinä olletkaan,
mun impeni vieras vento,
sua nähnyt en ennen mä milloinkaan
sysikutrinen kaunotar hento!

Mut sen minä tiedän: katseesi vain
kun silmiini sattui kohti,
niin alta se kulmain kaareuvain
niin kummasti säihkyen hohti.

Ja liekkihin joskus se välkähtää
sysimustien kulmien alta
kuin säkköisen nuolen tenhottu pää
löis synkältä taivahalta.

Ja silloin mä lämpöä suoniin sain
ja silloin mun syttyi rinta,
ja tunteeni kiihtyi riehahtain
kuin myrskyllä merten pinta.

Mut että viehkeinä viehättäin
myös loistaa, näin minä kyllä,
kun katsees tuonoin loit mua päin
jumalaisella hymyilyllä.

Nuo silmäsi mustat ne lämmittää
tulikuumalla säihkymisellä,
vaan mieltäni myöskin ne peljättää
niin synkällä syvyydellä.

Luo kosken jos kuohuvan tullut on
ja katsovi hyrskyjen vuohon,
niin huimaa päätä ja arvaamaton
veis voima jo nieluun tuohon.

Niin myös, sysimustiin silmiis sun
kun katselin kerran taaskin,
näin aattelin: noiden liekkiin mun
tekis mieleni ainiaaskin!

Elämän kokemusta.

Olin lapsi, leikin ja nautitsin,
ilomielin hyppelin, hymyilin
oli outoa murhe musta.
Sydän puhdas, raitis ja vilpoinen
löi rinnassa tervehen lapsoisen,
löi tulta ja innostusta.

Meni lapsen päivyet onnekkaat.
Tuli nuoruus-aikani toivekkaat,
kyti rintahan haaveiluita.
Tuli entinen elpyi, kiihkeni vain,
yli-ympäri näin minä unelmissain
ihanteita ja seikkailuita.

Nous mieleni vastahan sorrantaa,
nous vastaan köyhien poljentaa,
nous vastahan röyhkeyttä.

Vapautta ma vaadin ja intoilin:
valon, ilman tarvetta rintoihin
jos kansaani voisin syttää!

Ja kun kansani kalliin puutteeseen
nään nääntyvän, kuolevan kurjuuteen,
tämä aate mun mieleni voittaa:
„Oi, tuskinpa muuta nyt tarvittais
kuin rikkahan tiedoksi puutteet sais —
kai kilvan he auttaa koittaa!“

Näin kummia toivoin, haaveksin,
näin hupsun tuumia hourailin,
parinkymmenen vanhana vasta.
Ei tuntemus viel' tosi-maailman,
ja elämän taistelun raivoisan
mua kieltänyt haaveksimasta.

Ikä jatkui, vanhenin, viisastuin,
elon taistelun touhussa karkastuin,
sydän kylmeni kurjuudelle.

Kun lämpöä tarjoo, kylmää saa,
kun koettavi kansaa innostaa,
sun nauravat nuoruudelle.

Jos kunnioitusta sä tahtonet siis,
— mä moisten kunnioituksesta viis! —
ole hiljaa, hiiskahtamatta!

Vaan syyhyiskö kielesi sittenkin,
niin näin sinä *nuorille* huudakkin
ja ärjäse arvelematta:

„Mitä hullua, nuoriso, ryntäilet,
mitä riehut, leimuat, intoilet,
mitä haaveesi aikaan saapi?

Ihantees: vapaus, samanvertaisuus,
sekä joutava muu joku aate uus
muka taistella kannattaapi!

Käy kirkko jo heikoksi hermoiltaan,
ei valtio suo, että huudetaan,
pian tukkivat suun, tukahuttaat.

Mut kiltti jos olet, käyt kirkossa ain'
ja kiitosvirsiä veisaat vain,
niin leipähän sun vakauttaat.

Ota vaari sä neuvosta vanhempas,
joka myöskin hourasin hourettas
ihanteista ja haaveiluista:
Ihanteet ovat laihat. Ne kuivettuu,
ajan vierressä jää vain paljas luu —
ei kannata riehua luista!“

Valtion syötiläälle.

Huoletti halveksu vain mua valtion
syötiläs korska —
valtio työlleni mun eihän se leimaansa
lyö —
istu sä herkuillas, lue arvonjärjestys-
listaa,
josta sä turhaan mun arvoa etsinyt
liet.

Katsele kalenterias, lue ulkoa palk-
kaussäännöt,
aika sun harmentaa, ikähän ansio on.
Aika kun täytetty on, saa onnesi
kukkuran kauniin,

kuuliaisuutesi sun „tähdellä“ tunnus-
tetaan.

Oppia oivaa myös sinä selvään
kaikille saarnaat:
purjetuulehen on helppoa höllöttää.

Eräälle kirjailijalle.

Sä väität, ett'et ymmärtää sä voi,
miks ystäväs sun kirjaas kieltää koittaa,
et tahdo myöntää, että vahingoittaa
se moraalillaan kärpäistäkään voi.

Vaan ystäväs on sentään oikeassa,
kun kirjas julkaisua estää koittaa:
sisällys onhan hiukan tarttuvaista,
näät tyhmyys, peijakas, se vahingoittaa.

„Kallihin kansan vuoksi!“

Tuoll' istuvi uuttera tiedemies,
hän viisauksia niin paljo ties,
ett' tyhmää kansoa nauroi vaan —
mut lausuis julki hän aatteitaan
ei „kallihin kansan vuoksi!“

Ja pappikin paljo hän saarnailee,
ja itseksensä hän kummailee,
mitä kaikkea ihmiset uskoo nuo —
mut aatteitaan ei ilmi hän tuo
tuon „kallihin kansan vuoksi!“

Myös hallitus kyllä se myöntää voi,
moni määräys hullulta tänään soi,
moni ammoin joutanut oisi jo pois —
mut kuinka sen sentään tehdä vois
tuon „kallihin kansan vuoksi!“

Ja kansakin joskus se valveutuu,
kun ulkoa uutiset tunkeutuu,
se vaatii tietoa, vapautta,
mut tuotahan tohdita kuunnella
ei — „kallihin kansan vuoksi!“

Jos kilpikonniksi käymmekin näin,
niin konttaahan konnakin eteenpäin!
Ja aika jos jättää ja kansat muut,
me tukimme tyyniä kaikkein suut
tuon „kallihin kansan vuoksi!“

Jos vapaammin joku kirjoittais,
ei kustantajaa hän varmaan sais;
ken auttaa tuota hän tohtiskaan —
pian oisivat kaikki jo niskassaan
tuon „kallihin kansan vuoksi!“

Siis jos sulla vapaampi aate lie,
se sydämes soppeen piiloon vie,
ett'ei sitä kansasi vainua vaan
ja häiriy vanhassa rauhassaan.
Sst! „kallihin kansan vuoksi!“

„Kunnon mies“.

Kun teet sä niin kuin käsketään,
kun syöt sä, mitä syötetään,
niin olet kunnon mies.

Kun uskot, mitä saarnataan,
et pyri koskaan vapaampaan,
niin olet kunnon mies.

Kun pidät paikkas, jonka sait,
ja vanhat aatteet, tavat, lait,
niin olet kunnon mies.

Kun katsot miehiin johtaviin
kuin kansa katsoo jumaliin,
niin olet kunnon mies.

Kun kaikillen sä rauhan suot
ja vastustuumat vatsaas juot,
niin olet kunnon mies.

Kun silmät, korvat ummistat
ja omantuntos laajennat,
voit olla kunnon mies.

Jos järki, tunne poljetaan,
sä ällös hiisku sanaakaan,
niin olet kunnon mies.

Lyö rintoihis ja lausu näin:
„Kun teen mä virkatehtäväin,
niin olen kunnon mies!“

Ja sua kiittää isänmaa
ja haudalleskin kirjoittaa:
täss' lepää kunnon mies!

Hän täytti miehen tehtävän,
hän näytti meille selvähän,
kuin elää kunnon mies.

Hän muille aina rauhan soi
ja leipätiensä varman loi —
tee niin, oot kunnon mies!”

Mahtava mies.

Ja ääreen pöydän hän istahtaa
ja kirjahan uuteen tarttuu —
nimilehteä ensiksi katsahtaa:
kovin kirjailijoita jo karttuu!
Ken vain saa lausehet jäljekkään,
kirjailija on muka mielestään.

Pari lehteä sitten hän silmäilee,
niin otsa jo ryppyyn laski:
realistina tietysti kirjailee
myös tääkin, Antero Kaski —
ja elämän törkeys ja uskottuus,
sellaistahan on uus kirjallisuus!

Pari lehteä keskeltä kirjan taas
ja vihdoin viimeinen lehti —
niin kriitikko kirjaasi, tahdontaas
niin tutuks jo tulla ehti,
että tahtosi tiesi jo tarkempaan
kuin itse tiennet sä koskonkaan!

Ja pöytänsä äärehen nojaumaan
tuo mahtava mies nyt käypi,
vain hetken miettivi tuomiotaan,
pian hälle se selvittäypi;
kynänvarteen tarttuvi peljätty mies
ja huomenna lehti jo kertoa ties:

„Kuin sieniä jälkehen sateen nyt
taas syntyvi kirjailijoita
ja siksi on kriitikon täytynyt
kurituksella kohdella noita;
myös Antero Kaskelle parhain ois,
jos kirjailuhommansa jättäis pois.

Ei kannata ryhtyä punnitsemaan
tämän neuvomme syitä muita,
sen lausumme vain hänen kirjastaan:

se myöskin on kirjoja nuita,
joiss' uskottuus yhä vallitsee
ja kallista kansaamme villitsee.

Ja kansa se vain muka sorrettu on
ja sortajat on muka — rikkaat,
tätä virttähän soineet nuoret on
kynäniekkamme toivehikkaat —
nyt annamme^m neuvon semmoisen,
ett' ois tämä^m moisia viimeinen“.

Tään arvostelun tuo mahtava mies
hän uudesta kirjasta antaa
ja työstään suuresta, senhän ties,
hän lehdeltä palkat kantaa.
Rovon kansallensa on uhrannut:
jalon työtä on maksusta haukkunut!

„Väljemmillä vesillä“.

„Mä tahdon tuonne taisteluun ja
miesten moiseks tulla
mä tahdon tarmon koitteluun
vesille väljemmille“.
(Ristiaallokossa).

Kun kotilahden laineita ma ennen
lassa sousin
tai kotikummun harjulle kun kevät-
illoin nousin,
niin näin mä kaidan salmen suun ja
siitä mertä, mertä,
mi silmiäni viehätti ja kiihoitutti vertä.

Tuo laaja, uljas ulappa se siinti hou-
kutellen
ja sinne aina mieli mun nyt hehkui
intoellen:

ei auta äidin varoitus, ei kyyneltulvat
auta,
mun täytyy tuonne otteluun, vaikk'
olkoon tuo mun hauta.

En lahden tyyntä soutamaan mä aini-
aaksi luotu,
mun lienee myöskin kuntoain kai kerran
koittaa suotu,
ja vaikka voimat voipukoon ja men-
köön halki haaksi,
mun täytyy ennen taistella kuin kuolen,
muutun maaksi.

Näin mietin nuorra mielessäin ja kiihko
tuosta karttuu,
mä vanhenen ja voimistun ja vartaloni
varttuu;
niin työnän venhon vesillen ja ruoriin
muka astun,
vaan virran pyörre valtaa mun kuin
pienen pilkelastun.

Tuo pyörre mua miellyttää, sen vauhti
huimaa päätä,
tää onhan sentään elämää, ei aina
tyyntä säätä;
mä laulan, nautin, riemuitsen nyt risti-
aallokossa
ja vauhdin vuoksi aatokset on vallan
huumiossa.

Mut ajan tullen tuohonkin jo tottuu,
kyllästyypi,
ja vitkallensa vihdoinkin se mulle
selviytyypi:
mä pyörin polo paikallain, mä virran
kanssa kuljen,
ja luulen matkan eistyvän, kun silmät
kiinni suljen.

Ei pyörintä lie kulkua, ei myötävirta
merta —
mun tästä lemmon pyörteestä kai täytyy
päästä kerta;

mä tahdon tuonne seljemmäs vesille
väljemmille,
mä tahdon ottaa oman tien ja saada
venhon sille.

Nään tuolta aavan ulapan ja aallot
hyrskyharjat
ja mielessäni vaihtelee niin kummat
kuvasarjat:
nään kuinka toiset riemuiten he laskee
seljemmäksi
ja kuinka kuolon kauhistus saa posken
kelmeäksi.

Niin monen purjeet puhkiaa ja aallot
haaksen hautaa,
ei heidän tiestään jäljet näy, ei ven-
hostansa lautaa,
he ijäks sinne suistuvat, ei muista
kenkään heitä,
ja tuskin äiti vuodattaa nyt heille
kyyneleitä.

Niin monen monta lailla mun sai halu
lainehille,
niin monen monta sinne jäi, sai haudan
toivehille,
ja toiset taistoon kyllästyi ja kotilahteen
kääntyi
ja kuoli ennen äidin luo kuin tuonne
kau'as nääntyi.

Tään kaiken, kaiken kyllä näin, vaan
siit'en paljo huollut:
sam' onhan minne haudataan, kun
kerran mies on kuollut;
ja kuoloakin kurjempi on elo taisteloitta,
se mielen tyysti tylsentää ja rinnan
autioittaa.

Siis käyköön kuinka käyneekin, mä
lähden ulapalle,
ja jos mä voin, niin riemuiten mä
näytän maailmalle,

ett' tarmo voittaa vastukset ja into
kunnon antaa
ja pursi pienen pienikin voi joskus
kau'as kantaa.

Niin tartun tuosta airoihin ja soudan,
soudan, soudan,
ja työhön uutta voimoa mä vastuksista
noudan;
niin vihdoin venhe vapautuu jo tuosta
pyörtehestä,
ei oman suunnan vaalia nyt enää virta
estä.

Mä lasken läpi salmen suun, käy vedet
väljemmäksi,
ja meren vilpas tuuli vie mun ruuhen
seljemmäksi:
jo ilma raitis, suolainen mun keuhkot
kaikki täyttää
ja mihin koito ky'ennen, sen voin nyt
muille näyttää.

Puhalla tuuli puhtoinen, vie pienet
huolet multa

ja toivon maalta viesti tuo, niin kauvan
kaivatulta;

opeta laulu vapauden ja suuren innos-
tuksen,

mun mieli näille altis on ja töille
uhrauksen.

Sä meren aavan hallitset ja kuljet mistä
tahdot,

sä nostat vuoriks aaltoja ja aaltoloille
vahdot,

sä oman tiesi itse luot ja laulat vapautta,
sen päivän sulopaistetta, sen aamun
armautta.

Mä tahdon laulus kuunnella ja sille
muodon antaa —

oi, jospa vain mun ääneni vois merten
halki kantaa,

vapauden laulun laulaisin mä lahden
soutajille,
mun laulu heidät tenhoais vesille väl-
jemmille!

En tiedä onko kangastus tuo maa, min
nään mä tuolla,
vaan sinne tahdon, vaikka mun ois
pakko tielle kuolla!
Jos sinne kerran päässen vain ja nähnen
rannan uuden,
niin kohta kotikansallein mä saatan
salaisuuden.

Siis ylös purjeet kaikki nyt ja kokka
kohden tuulta,
pois luovin hankavastaiseen mä kaidan
salmen suulta —
kohota Ahti aaltojas, mä lasken halki
heistä:
nyt ehkä löytyy oma tie tuhanten
muiden teistä.

Elämän laulu.

I.

Kun kaaoksesta kaikkeuden
loi luoja maailmoita,
kun sumut sankat yöhyen
säteistä päivän kirkkauden
hän selvitteli laulullansa —
niin taivot kaartui, säihkyi salamoita,
ja kuut ja tähdet kiertoon orjistuivat
ja vuoret nousi
ja uomat uurtui
ja virrat vuolahat lannistuivat.

Ja laulun tenhosta tammet nousi,
ja tammet nousi ja hongat hyötyi
ja elämännestehen hetteet hersyi
vihrytvaippahan luonnon verhoihin;
nousp' on nurmihin nuoret heinät,
kasvoi kukkia kangashiekat,
norot marjoja maasta työnsi,
solkikoivuja soiset notkot,
lehdot leppien aaluvoita,
laaksot lintujen laulupuita.

Ja ihmehintä kaikist' ihmehistä
luojan laulun oli taikavoima,
joka luontoon kätki kummat kielet,
tuhatkielen laulun kanteloisen,
soinnut kauniit sekä soraäänet,
joiss' on luonnon suuri sävelistö,
luonnon kaikkivoipa,
luojan aina soipa,
suuri, mahtava,
rikas, ankara,
surunvieno sekä huolen hellä
kaikkisuuden iki-kanteloinen.

Tämän luonnon suuren soittoneuvon,
jonka laulullansa luoja loi,
sen nyt kumman vuolas sävelvirta
korvihimme kaikkialta soi,
tuhatkielin,
tuhatmielin,
soraäänin,
sointuäänin
noin se vastaan ryöppyää,
kuulokalvot yllättää —
kunpa vain on ihmishenki,
sydän ahdas, angervoinen
voisi kaikki kielet kuulla,
kuulla vuolaat sävelvirrat
luonnon laajan laulukanteleessa.

II.

Kun kevätpäivä kirkastuu
ja puhkee leimahtaen pilvilöistä,
kun luonto luomaan havautuu
ja tointuu talven pitkällisen öistä,

kun luonnotar muuttavi muotoaan,
ja milloin itkevi itkujaan,
milloin viluissansa
värjyy,
milloin vihoissansa
ärjyy,
säihkyä salamoita,
pilvin taivot peittää,
uhkaa maailmoita
surman suuhun heittää,
milloin hymyy, kyynel silmässänään,
milloin ähkyä synnyintuskissansa
nauttein sentään luomiskyvystään,
luomiskyvystä ja voimastansa —

Silloin soimaan alkaa kumma kannel,
luonnon laajan suuri lauluharppu,
soittavi myrskyä maailmaan,
soittavi untelot toimintaan;
luoden vinhoja tuulispäitä
velloo vyöryjä laineiden,
reutoo, murskavi merten jäitä,
laulaa laulua keväimen.

Silloin helkkyy herkkä luonnonkannel,
tuhatkielin laulaa virttä elämän,
tuhat luonnotarta kuuluu kaikkialta
elon antajaansa lauluin kiittävän:

Kuohukoski vuorten valanteessa,
joka vauhkon lailla, vaahtosuuna,
kallion kieleltä kuiluhun syöksee
riemuten hurjasta leikistään,
kiittää mahtavalla laulullansa
kostajata julman sortajansa.
Vapaudesta, talven toivotusta,
laulaa merten laine lakkapäinen,
vyöryissänsä milloin syvänteissä,
milloin rannan louhiin roiskahdellen;
siintäväisen,
kuultavaisen,
ihalaisen ilman kannen alla
kimpoo kiurut tuolla korkealla,
kiurut, leivot kaikki kilvoitellen
soittaa kieltään luonnon kanteleessa.

Käki kukkuu kultarinta
vaaran vehmaan viertehellä,

kukkuu huolet, kukkuu riemut,
kukkuu haikeat halunsa;
taikka lehdon liepehellä
raksuttaapi laulurastas
kuusen kukkean nenässä;
joen suussa jouhisorsa,
tavi rannan ruohikossa
soittelevi soitintansa
kilvan joutsenen keralla,
joka seljän ulapalla
leijuu ulpulumpeen lailla,
kilvan angen allin kanssa,
joka surkunuotillansa
sekin luonnon kieltä soittaa.
Sitä huojuu heilulatvat hongat,
sitä soittaa hennot heisipuut,
sita korven vanhat aarniaihkit,
noron koivut, rannan raidat muut —

Kaikki kieliä on luonnon harpun,
tuulenhengen niitä tuutiessa,
kaikki soivat taikalaulun lailla
luonnon mahdin niitä soitellessa.

Näin luonto laaja laulua on täynnä,
on kumma kannel tuhatkielinen,
min säveltulvan tunnerunas vuoksi
käy sentään kaikki sointuun yhtehen.

Mut luonto muu sai tyytyä muruihin,
vaan yhden suotiin
täss' soittaa täysin sävelin,
ja kuulla kaikki luonnon suuret laulut,
joita kumpus kielet jättikantelon,
ja huolla huolet, tuntee tuskat, riemut,
ja kuulla lyönnit luonnon valtimon —

Tää laajan luonnon tuntehikas tulkki,
tää laulun suuren herkin kaikukalvo,
tää ihmekannel kaikkeuden
on ihminen.

III.

Niin luonnon laulun sävelvuo
se rikkahana kaikuu rinnassamme,
sen lähtehistä hengen juuret juo
jo syntymässä,

sen vienon hellät sävellainehet
ne meissä tuudittaapi tuntehet
jo kehdoissamme;
ja elämässä
ne aina, aina sitten kaikuu, raikuu;
paisuu milloin kosken kuohunnaksi,
myrskyn mylvinnäksi raivostuupi,
milloin helkkyä hellin kaihonkielin,
kaihonkielin sekä toivonmielin,
kunnes sointuu yhteen luonnon soiton
kanssa,
kunnes tuntee varmaan angen asemansa,
kunnes hiljaa, hiljaa luonnon kannelkaiku
rinnassamme sammuu, sammuu, sammuu.

Lauloi äiti ensin kätkyellä,
emo vieritteli tuudittaissa
virttä vienon, hellän viehkeintä
ijän kaiken halki kaikuvaista:

Nukkui kyyhky kehdoissansa,
uinaeli äidin ulpu
nähdén unta autereista,
kuinka leikki luonnon immet,

kassapäiset karkeloitsi
saarella selällisellä,
terhenniemen tanterella
sinipiian soitellessa,
vellamoisen vierittäissä.

Maammopa valvoi marjuttansa,
ettei se joutunut hukkaan,
ettei huuhkaja aivan varhain
iskenyt kyyhkysrukkaan.
Äitipä huonolta maailmalta
kielteli kieltelemistään
tietäen, ettei pulmustansa
sitte hän löytäis mistään.

Tää on ensi soitto luonnon kanteloisen
puhdas, kirkas, vieno, rauhaa täynnä —
tietämättään lapsi kaiken toistaa
niinkuin suvi-illoin järven tyyni pinta
taivaan sinikaaren kuvastaapi.
Vaan tää kaiku vain ei konsaan kuole,
vaikka vaihtuis kuinka kulkupaikat,

kuuluu aina halki myrskyjenkin
hiljaa, vienona ja rauhoitellen
niinkuin kaukainen ja kaunis soitto.

Lapsen ajat armahaiset
kiitän, liitän linnunsiivin poistui, poistui,
varsi varttui, järki jatkui,
tunteen lähteet lämmön saivat,
kumpus kuplia kummat suonet,
tulvas vetreät verten aallot,
povi paisui ja poreet nousi,
norui nestehet jännervöissä,
suihki suonissa kuumat kiihkot,
tulta tuiskusi silmänluonnit —
entinen rattosa rauha,
entinen lapsuus lauha,
äityen neuvot ja lempeät laulut
ja kaunis ja luottava lapsuuden usko,
ne kaikkosi pois kuni pilvyet tuulosen
tieltä;
ja tuntehet tuskapää
jo murteli lapsuen mieltä
ja lahtosen tyynehen kaarteeseen

toi vinhat viimat ja myrskysäät,
toi epäilyksen, epätoivon tuskan,
loihti soimaan suuret sydänkielet —

Ja keskellä muiden onnen ja riemun
tuntui kaikki niinkuin tyhjä tuntuu;

ulapoilla

aukeoilla,

siintävillä,

soiluvilla

seilas nuoren miehen mieli —

mutta rinnassansa raukka

yhtä kaihoi, kaihoi, toivoi.

Ilmestyipä suvi-illan suussa,

tuolta laakson lehdon liepeheltä,

solkikoivujen solasta

impi kaunis kuni kevätpäivä,

puhdas kaino niinkuin metsän kyyhky,

raitis, tuores niinkuin illan kaste;

silmissänsä säihkyi säde päivän,

kummat kuuhuet on kulmillansa,

tähdet taivaan heiluu hartehilla,

olkapäillä oudot otavaiset.

Kummastellen

kainostellen

tunteen aaltoloina läikkyessä,

lähestyvät nuoret toisiaansa,

onnen aavistukset mielessänsä —

Mutta raivoon riuhtautuu jo rinta,

ailut outo pahoin ahdistapi,

suonet tykkii,

sydän sykkii,

kiihkeästi veret poskiin nousee,

kunnes katse kohtaa toisen katseen,

kunnes sy'än jo löytää toisen sy'ämmen —

silloin tiettiin, mitä kaiho tiesi,

silloin selvis elon salaisuus.

Ja kevään lauluja linnut laulaa,

purot notkojen pulppuaa,

ja saarten rantoja aallot kaulaa,

tuomet kukkien tuoksuaa;

lemmen ilmoa uhkuu luonto,

luomisvoimoa kostuu maa,

metsä vertyen vihannoipi,
kautta ilmojen kannel soipi
voimakkaana,
toivokkaana,
tulvii taivahalle
niin kuin virta vuolas,
täyttää avaruuden,
maailmalle
tuopi onnen uuden,
soittaa, soittaa riemuin kaikkialla
lemmen autuutta ja sointuisuutta,
suven heilimöivän suurta työtä,
luovan voiman pyhää vihkivirttä.

IV.

Rikaskielinen on lemmen kanteloinen,
sointuu aina, soraääninkin,
tuskissaankin tuntuu autuaalta,
nauttii kärsein, kyynelsilminkin.
Vaan ei aina kai'u lemmen kieli
yhtä intoisaan ja kiihkeästi:
ajan vinhan pyörän pyöriessä

tunteen hento kärki tylsistyy,
intohimon leimut lempeydeksi
pehmentyy,
vienon vienosti ja hellemmästi
sointuu soitto, äsken salamoiva,
nyt niin tasainen ja elinvoipa
kuin on vilkas laakson lähteensuoni,
alta nuoren nurmen pulppuvainen.

Vaimon armautta,
lasten rakkautta,
isän nuoren onnekkuutta,
kotikummun kultaisuutta,
koti-ilman ihanuutta
kaikuu soitto tyyni, sointuvainen.

Ikuista tyyntä soutamaan
ei sentään luotu meitä,
ei luotu aina nauttimaan
kotoisen lieden lämpöä
ja armaan lempeä;
ei luotu miestä ainakaan
ikänsä halki kuulemaan

kotoisen lahden laulua,
kotoisten kuusten huojuja,
ei käen kultarinnan kukkumista,
ei laulu-leivon lempisäveleitä.

Mies toimehen suureen suunnattiin
koti-aitojen ulkopuolla,
meri myrskyvä seilata annettiin,
ilo taistelun touhuun kuolla.
Ylös purtesi purjeet siis nyt vain,
alus aaltojen harjanteille!
Elon aavalla seljällä purjehdus,
läpi vaivojen, huolien ponnistus
on leikkiä hauskaa meille.

Ole huoleti, vaimoni armaisin,
surukyynele poskelta poista!
Et salline sentäänsä lapsilles
esimerkkiä pelkurin moista?

Elo taistoa on —
siis ottelohon!

Tosi miesi ei myrskyä pelkää,
mut laittavi kuntohon venhon vaan

ja köyttävi köysiä tarkempaan,
vihatuuli kun vellovi selkää!
Tosi miesi hän uhrata kyllä voi,
mitä kohtalo kallista konsaan soi,
kun vaativi synnyinmaa.

On ihminen isäinmaatta
kuin juuria vailla on puu,
on niin kuin syksynen päivä,
kun aurinko piiloutuu,
on laineilla häilyvä lastunen vaan,
on myrskyssä lentävä lehti —

isänmaaton ken on,
hän itsekäs on,
ei löydä hän onnea milloinkaan,
ja loistoa rikkahan nautteissaan
hän mieroä köyhempi on.

Siis syyt' on soittaa riemun kanteletta,
kun luojahtani sain mä isäinmaan,
sain entis-ajan ihanaiset muistot
ja kansan kalliin, jota rakastan.
Sen hengen keväisistä hettehistä

sain nuoren nesteen suoniin, sydämmeen;
sen huolet huolen, kärsin kärsimykset,
sen tunteet tunnen, senhän itkut itken,
sen harvat riemut myöskin riemuitsen;
ja taivaan lientyessä mustiin pilviin
sen kanssa kaikki voimat ponnistan,
ett' alus kallis hukkumasta säilyis vaan.

Mut jos joku maatani uhkailee
ja kansani aarteita ahnailee,
väkivaltaa, sortoa käyttää —
niin luojalta lahjoja pyytelen polvillain,
ett' ukkosen voimalla lauluni kauaksi
                    kaikuis,

ja vuoret järkkäis, järvet läikkyis,
korven kuusetkin jo korvat saisi,
nousis kilvoin noropetäjätkin,
hongat merten laineen lailla huojuis,
saisi soimaan luonnon myrskykannel
soimaan hurjimpata huutoansa,
ettei torkkuen kansani kuoloon suistu,
ettei unteloukkona hautaan mustaan
                    peity,

maahan martahana sorru ainiaaksi.

V.

Syksyn tullen ilmat vilpastuu,
päivät lyhenee,
puhteet pitenee,
taivas innottomaks valjustuu
ja niin kolkoks käypi Luojan silmä.
Luovat nesteet vankka routa
maahan jälleen kiristää,
vetten vapaat voimalaulut
tukahduttaa kylmä jää,
tuulen soitto puiden tutkaimissa
soi niin tyyneltä ja juhlaialta,
soi niin mahtavalta
kuin soi suuren kansan kirkkoveisu.

Tuota kuullen tyyntyy mieli,
muuten rauhaton.

Päivän pienet huolet unhottuu,
sielun silmän peili kirkastuu,
unelmoihiin aatos taipuu,
mietelmihiin mieli vaipuu.

Talven pitkään uneen valmistaise luonto,

syksyhän on sille valmistuksen aika,
kuolon iäiseen mä uneen valmistaudun,
vanhuushan on mulle valmistuksen aika.

Elämän mahtavan laaja sävelvirta
alkaen kaukaa äitini laulusta asti
vienona, viehkeenä soittona käypi
mieluusti kuulevan henkeni herkkään
kalvoon.

Poissa on, poissa on tuonoiset karkeat
äänet,
poissa on tuskien tuottamat soinnutto-
muudet!

Kaikki on kaunista, puhdasta sointua
täynnä,
niin kuni kesäisen auringon ehtoolla
ruskottaissa
on tyyni ja vehreä luonto.

Kaikki on huolteni ilkeät varjot
säälivä unhotus vienyt,
muistoni kirjavan sarjan
kullalla huolinut lohtua antava aika.

Ja houkuttavaisina leikkivät siellä
vain minun mennehet riemut,
vain minun kultaiset päivät,
leikkivät siellä mun henkeni herkkähän

silmään

niin kuni poudalla vetreän virkeä auer
tanssivi päiväyttä vasten
hienona tähtöis-vyönä.

Nyt silmäni ta'apäin tarkata voi,
on taivalta tehdessä oppia karttunut myös,
on katse jo varmempi maailman ongel-
moihin,

ja allehen pohjaa saanut on aavistuskin.
Nyt koitan mä etsiä luomisen syntyääntä,
maan sekä taivahan voimain tarkoitusta.

Oi, jospa sen kerran mä löytäisin
tuon laulujen kumman lähteen!
Ja sitte jos sointuhun suureen sen
vois kantelen kieliä soittaa,
niin vuolaana, varmana virtana kai
yli merten ja maiden se soisi,
ja kansat ja kullalla kruunatut päät
sitä kummana kuunnella voisi.

Vaan sit'ei suotu vielä kuolevaisen,
ei jättikääpiön, mi pyrkii kaikkialle,
kun jonkun pienen pulman kaikkeudesta
hän viisaudellaan selvillensä sai.

Vuostuhannet, vuosmiljoonat
on turhaan urkkinut ihminen:
mikä elämän, yksilön tarkoitus on?
mikä meidän on oikea kehto?
mitä varten me luotihin maailman?
mihin kuljemme sokkoina kaikki?

Niin tuhannet, niin miljoonat,
on näitä turhaan tutkinut,
kunnekkä musta multamaa
on heiltä kurkut tukkinut.

Olenko, narri, suuri hullu lapsi?
— Vaikk' enhän muita narrimpikaan ois! —
Miks heittää hiiteen lemmon ongelmoita
en vihdoinkin ma viisastuen vois?
Tai antaa niille varmat vastaukset,
niin pääsis rauhaan rinta kärsinyt?
Liet, Luoja, sä oikukas voima vain

ja tiedoton, hirveä mahti,
tai kaikenko viisas sä kaitsija liet
ja lempeä lastesi vahti?
Mikä lietkin, sä mahtava, tiedä en;
olen vain sinun luomasi ihminen.
En syntymälahjoja muita mä saanut
kuin hiukkasen järkeä, tunnetta vain;
mun niillähän kaikkea tutkia täytyy,
siks tyytyös suomasi lahjojen ääneen:
mä muuta en antaa voi.

Kun tarkoitust' et elämälle suonut,
niin elolleni itse määrän luon;
kun onneen viittonut et valtatieä,
niin koitan onneen itse löytää tien.
Ken taas ei noita itse tehdä viitsi
tai ehkei voi,
hän muiden luomia lainatkoon
ja muiden luoja palvelkoon,
jos henkensä siihen tyytyy
ja onni jos siinä löytyy.

Niin paljo on puutteita maailmassa,
niin monta kärsii, kituu pois,

niin paljo on väärää ja saastaisuutta,
min Tuonelan virrat jo viedä vois —
vaan haudan jos partaalla elämän huolet
sä riemujen rinnalle vaakaan tuot,
niin varmaan riemujen voittavi mitta
ja kaivaten täältä sä kuolet.

Paistaahan, näät sen, täällä lämmin päivä,
koittaahan kevät jälkeen talvien,
tuoksuuhan hurmaavasti kukkaiskentät,
raikuuhan lehdot lintuin säveleitä,
kuohuuhan kosket elon riemuvirttä
ja järvet taivaan kaarta kimmeltävät —
siis miks en soittais tässä minä myöskin
riemuvirttä suuren elämän
ja laulais ilmi hengen luomistöitä
keralla kauniin, nuoren kevähän?
Sen tehdä voinen ja sen tehdä tahdon
ja laulaa niin kuin laulat, luonto suuri.

Kun kevään tullen sä luomaan käyt
ja töittesi valtahan vaivut,
niin eloa, taistoa laulusi luo
ja varmaan siitä sä nautit,
kun katsot sä voimien temmellystä.

Mä tuota leikkiäs oon aina ihastellut,
se elonriemun onpi osoitusta.
Jos määrää muuta sull'ei ehkä liene,
niin luominen on sentään suurin viettis
ja oikkus kummat, viehätystä täynnä,
suo aina uutta, uutta jännitystä
meidän kääpiöiden kummastella,
kummastella sekä ihastella,
ihannoida
unelmoida
taikka myöskin kyynelöidä.

Siis kiitos kaikesta, sä luonnon suuri äiti,
joka kohdussas mun kannoit,
sitten ruumiin, hengen annoit,
laskit maailmaan kuin pienen sokon lapsen,
jota muiden täytyi kannatella,
kunnes kypsyi tuosta itsetietoon,
huomas lahjas, ihmekanteloisen,
jolla soittamaan mä opin vihdoin,
soitin aina niinkuin parhain taisin,
vaikk'en oikeaa lie ääntä saanut.
Kiitos, luonnotar, kun sentään sallit,
sallit soittaa loppuun laulun elämän!

VI.

Nään tuolla kirkkomaan ja haudan tässä,
johonka hiljaa ruumis lasketaan;
jo surunuottiansa kuolonkellot
nyt käyvät aamun ilmaan soittamaan.
Ja kellot kaikuu, kaikuu, kaikuu
ja vaarat kaukoa vastailee —
niin juhlallista,
niin murheellista
nyt virttä saattojoukkue veisailee,
ja äiti kuolleen vainaan
kääntyvi puolehen taivaan
ja lapsensa sielulle autuutta rukoilee.

Niin yksilö kuolee kuin koskessa leikkivä
laine,
niin hukkuvi jäljettömiin
kuin ilmalla täyttynyt häilyvä kupla
ja aikojen vierressä joutuvi unhoksiin,
lie kuinka hän mahtava ollut
tai mieroja kerjäten käynyt.
Niin, harmaja hauta on kaikkien töit-
temme loppu,

ja mistä ei ihmisen laps lie konsahan
tullut,
sinne, niin sinne on astua kaikkien pakko.

Sun rukouksesi kuolinvuotehella
on saamas kanteloisen viime kaiku,
on lähteväisen linnun joutsenlaulu,
mi rientää aikoo kohti — surmoansa!
Sä poistut näyttämöltä, yksilö,
mut tuhannet sun sijaas tulvaa kohta;
sun lakkas laulus, saammui kaunis kannel,
vaan luonnon yhteissoitto tuot' ei tunne.

Elämä kulkevi kulkuaan
kuin kuoleman armoton valta
ja soittaen jättikanneltaan
se ohjaa, ohjaa taivaan, maan,
ja täyttää voimalla ilmavyön.
Elon virttään vanhaa, mutta aina uutta
soittaa, soittaa jättikanteloinen
merten aavain aallokoissa,
korven aarnihongikoissa,
soittaa kuohuissa koskien

liverryksissä lintujen,
ihmisintohimon soitimissa —
kaikkialla halki ikuisuuden
helkkyy, kaikuu, vyöryy, raikuu
laulu suuren laajan elämän,
laulu luonnon kauniin kevähän
soiden luomisnautinnosta,
soiden elon ylistystä,
luonnon voimain valtaa ääretöntä,
luovan voiman ikuisuutta.

„Yhteisvoimin yhteistyöhön!“

Istun rannan kuusen alla, päivä mail-
leen laskeutuu,
aallot laulaa kehtovirttä, kunnes silmät
sulkeuu,
kaikkialla hiljaisuutta, ilta vitkaan
hämärtyy,
kummat varjot, oudot aaveet sielun
silמään ilmestyy:

Hurmerusko äkkiänsä taivon synkän
punottaa,
tykit paukkaa, säilät säihkyä, haavan
saaneet voivottaa,

torvet soipi, hevot hirnuu, sinkoo hiekka
tanteren,
kunnes sauhuun peittyä kaikki, laskeu
verhot yöhyen.

Sitten pitkät, pitkät ai'at on kuin haudan
hiljaisuus,
kuulen lyönnit sydänraukan, kunnes
syntyy kuva uus:
päivä vitkaan valkeneepi, valon valjun
maahan luo,
tuonottaista tanteretta katsastaa mun
jälleen suo.

Siellä nään mä näännyksissä pienen
joukon nukkuvan,
vaikk' on päivä ylähällä uinuu raukat
untahan,
kunnes uni jännervoimat ehtinyt on
virkistää,
kunnes lämpö „luojan silmän“ valppa-
himmat herättää.

Innoissansa jalkehille nää nyt huutain
kavahtaa,
jotta joukko torkkuvainen tuosta pys-
tyyn havahtaa,
hieroo unta silmistänsä, tuntee huomen-
tuulosen,
tuntee taaskin suonissansa vanhat
nesteet nuoruuden.

Päivä nousee taivahalle, kevätpäivä
kultaisin,
— oisko unta ikävintä taisto äsken
ollutkin?
Unta kaikki miekan kalske, verivirrat
vuolahat?
Koska kukkii tanterella tuossa ruusut
ihanat.

Ja kun nousee kukkulalle joukon pienen
johtomies,
niin hän kohta veljillensä sieltä ihme-
tellä ties,

että uljas, aava selkä heidän allaan
aaltoilee,
houkutellen retkeilylle kummat henget
viittoilee.

Ulapalla onnen saaren näkyy kaunis
kangastus,
siell' on Sampo kätkössänsä, siellä
kansan kalleus.

„Sinne, veikot, soutakaamme, joka mies
nyt purtehen,
viel' on verta suonissamme otteluihin
urhojen“.

Yksimielin kevätkaansa astuu toivon
alukseen,
soutaa kohti onnen saarta, tahtoo Sam-
mon omakseen.

Vastainen on kyllä tuuli, taival kuluu
kuitenkin,
yhteisvoimin kun on kaikki käyty
haaksen airoihin.

Mutta siinä soudettaissa Luoja tuulen
käännyttää,
valkopurjeet pullistuupi, laiva vettä
viilettää,
nyt on miesten helppo olla, hiljalleen
vain huovataan,
laulun, soiton ongelmoiden otteluissa
kiistataan.

Vaan jo kiista kiihottuupi, syntyy
riitapuoluet:

keillä täss' on ruorivalta, keille kuuluu
ohjaket?

Toiset inttää älyllänsä johtovallan ansain-
neen,

toiset väittää, ett' on heillä vanhin
oikeus alukseen.

Mielet kiihtyy, sanat sinkoo, matkan
määrä unhottuu,

lailla lasten kiisteltäissä haaksi tieltään
harhautuu,

tuuli tuima taltuu, tyyntyy, meri hiljaa
huo'ahtaa:

kaikki vanhat luonnon merkit ukkos-
ilmaa ennustaa.

Taivon rannan takaloilta lonka musta
nouseekin,
jymy kaukaa uhkaavaissa käy jo mies-
ten korvihin;
vaan kun ollaan kuohuksissa, tuota
tuskin huomataan
ja jos jotkut varottaakin, heit' ei kuulla
kumminkaan.

Tuuli kiihtyy tuimemmaksi, taivas
lientyy, pilveilee,
meri aava havahtuupi, ähkyä, kuohuu,
tummenee,
kunnes halki pilven synkän iskee nuoli
pitkäsen,
jyry seuraa, salamoipi, myrsky raivoo
ulvoen.

Kuink' on laita pienen purren, sopu
Sammon soutajain?

Riidelläänkö herruudesta heidän kesken
yhä vain?

Onko hornan inhat henget päässeet
irti tyrmästään,
kosk'ei myrskyn uhkausta joukko kuule
vieläkään.

Synteinikö rankaisuksi tuo mun nähdä
täytynee,
kuinka veljet keskenänsä kuolemakseen
riitelee,
kuinka aiheeks kurjan kiistan nostettu
on entisyys,
vaikka varmaan miesten tarmon vaatis
moinen nykyisyys.

Hurja joukko, mieles malta, käy jo
laivan hoitohon,
kaikki tarmos, kaikki voimas, yhteis-
työhön tarvis on,

sillä laiva huojuu, horjuu, myrsky ehkä
murskaa sen,
ellei lakkaa kurja kiista, ryhdy miehet
toimehen.

Meri vahtoo, myrsky pauhaa, haaksen
musta kuilu vie!

Eikä joukko työhön toinnu, noiduttu
se varmaan lie —

Koittaisinko pauhun halki tuonne
huutaa, varoittaa?

Ehkä Luoja äänen heikon heidän
vuokseen vahvistaa:

„Ylös, joukko, yhteistyöhön!

Kiinni köysiin joka mies,

kunnes lauhtuu myrskyilma,

kunnes vaaraton on ties!

Nyt ei ole riidan aika,

vaan on yhteistoiminnan,

nyt voi surma vieraaks tulla,

viedä uhrit kuoleman!

Katsos kuinka mastot huojuu,
touvit sinkuu, voivottaa,
omaisuuttas irtahinta
kuinka vyöryt vallottaa,
kuinka kuohut raivokkaina
ryntää laivan kylkehen,
jotta haaksi saumoistansa
äännähtää jo huo'aten.

Ylös, joukko, jonka hurja
sokaissut on kiivastus!
Aallot varmaan vievät kaikki,
ellei joudu pelastus;
„Yhteisvoimin yhteistyöhön!“
keskinäiset riidat pois —
siinä yksin laivan turva
vielä ehkä olla vois!“

Näin mä huusin myrskyn halki, vaan
ei kenkään kuunnellut,
meri heikon äänen voitti, vahvemmin
en jaksanut;

riita jatkuu, haaksi huojuu, aallot lyö
jo kannellen —
silloin herään — — — Enkä tiedä,
kuinka käynee kansallen.

Syyskuulla v. 1893.

Kansalleni.

Kas tässä kättä, kansani, sä joukko
tarmokas!

Sun kanssas tahdon toimia ja kuolla
puolestas,

jos ai'ot pelkäämättä vain sä käydä
taistohon,

ja luoda silmäs vapauteen ja hengen
valohon.

Ei nykyai'an sortaja voi saada laulajaa,
sen kunnian saa sorrettu ja oikeus
sen saa —

ja jalo hän, ken kansoaan vain kiukan
auttaa voi:

hänelle suista satojen myös siunausta soi.

Eloni nuoren innolla mä liityn kansa-
hain,
sen verta on mun suonissain, sen henki
rinnassain,
ja minkä sain, sen korkoineen mä
antaa tahtoisin —
ja työhön, valoon, kuntohon mä aina
luottaisin.

Sä pieneks kansaks mainitaan; se totta
lieneekin.

Vaan oikeudenpa elämään on saanut
pieninkin,

ja jos on voimaa hengen vain ja lakiin
luottamus,

niin vie se vihdoin voittohon; mut
kuoloon turmelus.

Ja voitto hengen, oikeuden se kauni-
himpi on

kuin se, min tuottaa kanuunat ja ruuti
sauhuton;

mut kaunis tää jos palkka on, yks
keinokin on vaan:

vain kansan yksimielisyys on turva
Suomenmaan.

Kun seisomme kuin yksi mies, mi
turma tulleeikin,
niin toisten toivo, luottamus suo voimaa
kullekin,
ja lientynyt jos onkin nyt maan taivas
pilvehen,
niin poistuvathan pilvetkin perästä
myrskyjen.

Perästä myrskyn, ukkosen saa taaskin
kaunis sää,
taas luojan taivas seijastuu ja päivä
lämmittää.
Siis luota, Suomi, oikeutes ja turvaa
toivohon,
näät kansa ilman toivoa on kypsi
kuolohon.

Ei elämää se ansaitse, ken raukaks
raukenee,
vaan joka tuulet, tuiskusäät päin määrää
taistelee;
ja määrähäsi varmaankin on valo
ainoo tie,
se saata keskeen korpien, se sydän-
maille vie.

Näin turvaks maasi voiman luot sä
itsetietoisin,
näin joka mies on sankari ja voittos
ikuinen;
ja joukkos, vaikka pienikin kuin Kreikan
aikoinaan,
se torjuu tuiskut tundrojen ja suojaa
Suomenmaan.

Mä lailla Kreikan Tyrtäion jos voisin
laulaa vain,
niin tulta, voimaa laulaisin mä kunnon
kansahain:

Mä muiden eellä astuisin kuin airut
taistelun:

„Tuo jalo joukko jäljessään, se onpi
kansa mun!“

Vaan ylös, veljet, toimintaan, nous
niinkuin yksi mies!

Saa, kansa, Sammon taontaan ja lei-
muun tiedon lies!

Sun olkoon oikeus oppaasi ja vapaus
valkamas —

vaan pimeyteen jos peräydyt, on kuolo
palkkanas.

Mut kuolla pois et voi, et saa: sä
liian nuori oot;

sä vielä työssä tarvitaan, vain vanhat
poistukoot!

Ja vapauttas jos vainotaan, sull' aina
tieto on:

sun hengen voimaas lannistaa on nyt
jo — mahdoton!

1891.

Juhlaruno.

Keväinen hellä henkäys sai taaskin
Suomehemme,
keväisen päivän paahtehet vei peitot
järviemme,
vei järven jäät ja nietokset ja nurmen
nukan nosti,
ja inhan talven irnusäät ja tuiskut
tuimat kosti.

Kuin kasvot nuoren morsion nyt Suo-
men luonto loistaa
ja raitis kevät-tuulahdus pois talvimielen
poistaa;

taas lehvii lehdot, lepikot, ja tummui
korven kuusi
ja tuomen tertut tuoksahtaa ja päiväyt
on kuin uusi.

Sen paiste yhä kirkastuu ja heltyy
helteheksi
ja taivon sini tummentuu ja lauhtuu
lämpöiseksi,
ja heinän hennot helpehet jo kiertyy
kuorestansa
niin arkaillen kuin epäilis ne jättää
piiloansa.

Taas nousee kummun kukkaset kuin
nousis kilpasilla
ja metsän laajan laulajat taas leijaa
taivahilla,
ne viettää nekin lennossaan nyt laulu-
juhliansa,
ne kistaa nekin keskenään nyt sulosoi-
tollansa.

Ne laulaa ilmi ilojaan, kun kevät
vihdoin koitti
ja keväthellä heltehyt kun takatalven
voitti,
nuo sirkku-raukat riemuitsee, ne laulaa
toivehilta :
kai Luoja heidät huolestaa ja suojaa
huuhkajilta.

Ja luonto, äsken uinuva kuin impi
unelmissaan,
se puhtoisena havahtuu nyt neitsyt-
aatoksistaan,
ja kastehelmet heinikon ne välkkyy
päivää vasten
kuin kirkkaat riemun kyyneleet vain
silmiss' autuasten.

Nuo sinitaivon sirkkusukset ne tenhola u-
lullansa
tään luonnon, äsken uinaavan, havautti
unestansa —

ja keväthelle hellittää ja nuojuu nuori
heinä
ja kevätkeijuin toivehet soi soiton
säveleinä.

Veisti vanha Väinämöinen,
lau'isti suvannon sulho
hau'induusta soittoneuvon,
kalanluusta kanteloisen
itselle ajankuluksi,
kansallensa koetteheksi.
Kun oli soitto suorittuna,
valmihina vaskikieli,
käski nuoret, käski vanhat,
käski keskinkertaisetki
soittamahan soitintansa,
tuota ruotaista romua.
Soitti siinä nuoret, vanhat,
soitti pii'at, soitti poi'at,
vaan ei soitto sointununna,
laulu laululle tehonnut:
kielet kierohon kävivät,

jouhet parkuivat pahasti,
ääni kaikui karkeasti,
soitto julmasti sorisi.

Sokea sopessa nukkui,
ukko vanha uunin päällä;
urahti unisijalta,
nurahutti nurkastansa:
„Heretkätte, heittäkätte,
luokatte, lopettakatte! —
Jos ei soitto Suomen kansan
vasta vaikuta paremmin
eikä hellemmin helise
taikka uuvuta unehen,
maku'usen maanittele,
niin vetehen viska'otte,
aaltoihin upotta'otte“.

Siitä vanha Väinämöinen,
laulaja i'än ikuinen,
itse otti ontelonsa,
hau'inruotaisen romunsa;
alkoi soitella somasti

kajahella kaunihisti,
itkulle inehmot työnsi.
Ei ollut sitä urosta,
eikä miestä naisellista,
ollut ei miestä, eikä naista
eikä kassan kantajata,
kellen ei itkuksi käynyt,
kenen ei sy'äntä sulanut
soitanto sulan urohon,
vienot virret Väinämöisen.

Näin on ennen soitettihin,
soitettihin, laulettihin,
kun oli ihanat ai'at,
lapsen ai'at armahaiset;
kuuhut kultasi kujamme,
pirttipalkit päivänpaiste,
vesillä venoset sousi,
mailla kärrit kieritteli.

Eipäs kuulunut konetta,
halonsyöjän sylkytystä
eikä vihlonut sydäntä

veturin vihaiset äänet
näillä Pohjolan perillä,
Suomen mailla mairehilla.

Nytp' on tullut toinen aika
aika toiminnan totisen;
nyt on päivä pilvilöissä,
liennyksissä luoja taivas,
kaakossa kamala lonka,
halju hattara idässä.

Nyt on vuoro Väinämöisen,
lauluniekan laihemmankin
vuoro torvin toivotella,
soitella sotaissäänin,
jotta untelot eläjät,
suosijat suloisen soiton,
saisi sitkaimen vetohon,
va'on pitkän pientarelle;
ehtis maahan siemenkylvö,
touko henkinen itäisi,
josta nousis nuori vilja,
oras hento heilimöisi,
ennen kaakon kalmatuulta,
hallan harmajan tuloa.

18/6 1891.

En jouda, en jouda! . . .

I.

Rusotaivaalla hohtavi purppurapilvet
ja päiväyt jo maireena mailleen käy,
ja luonto on kaunis ja kukkaset tuoksuu
ja taivaalla myrskyn ei merkkiä käy.

Mut soorean Suomeni valtiotaivas
se lientyy, lientyy ja pilveilee —
en ehdi mä nauttia leikistä luonnon,
mun kansani kallein kyyneilee.

Ja leivonen, kaivattu kumppali ennen,
nyt pyydän mä, koito, sun vaikenemaan:
mun kanteloraukka ei riemua siedä,
se kansani kanssa nyt itkee vaan.

Myös tummain silmies tulten säihkyt,
ne näin minä kyllä, mun impyein,
ja rintaan mullakin leimahti liekki,
sun toivoni morsiameksi jo tein.

Mut impeni armas ja viehkeä-huuli,
sun jouda en ruusujas suutelemaan,
mun kansani kallis ja murhekas maani
ne kutsuvat työhön ja taistelemaan.

II.

„Oi poikani, heittäös työsi jo pois,
jo ammoin on saapunut yö,
pian koittavi taivaalla huomenkoi —
tuo valvonta voimasi syö!“

Oi äitini armas ja kultaisin,
et nyt mua työstäni saa —
en jouda, en jouda mä uinailuun:
kun vaarassa häilyvi maa.

„Oi, lapseni, nuorihan vielä sä oot,
mitä työsi se hyödyttäis?

On kansalla valvojat vanhemmat —
kuka kuntosi ymmärtäis?”

Voi äitini kallis ja kultaisin,
mua vaativi velvollisuus!

Mitä siitä, jos nauravat harmaapäät,
mun puolella polvi on uus.

Minä nuoria kutsun ja innostan,
kunis kaikki he valveutuu —
ja halpa se varmaan itse on,
joka tointani halveksuu.

„Oi, poikani, kaunista kaikki on tuo,
mut ken sitä huomaa, ken?

Kuka kumma sun vaivasi palkitsee?
Vain kuolema kostaa sen“.

Voi äitini hellä ja herttainen,
mitä palkkoa pyytäisin?

Kun kansani kallihin säilyis vain,
minä riemuiten poistuisin.

En vaadi mä valtoa ylhäisten,
en kultia rikkaiden;
mun palkkani kansani onni on vaan
sekä henkiset he'elmät sen.

Niin, äitini hellin ja herttaisin:
ikä ihmisen lyhkänen on.
En jouda, en jouda mä uinailuun,
mun täytyvi taistelohon.

„Voi, lapseni nuori ja kalpea, voi,
sinun intosi oivallan —
ja Luoja sun toimesi siunatkoon
ja vieköhön huolet maan!“

Suursaaressa 9/8 91.

Maisteri-kekkerit.

Oli sauhua huone täynnä kuin taistelukentällä vaan
ja pöydällä pulloja seisoi kuin kannokko kaskesmaan,
yli-ympäri sikarin päitä sekä tahroja
liköörin —
kas semmoiselta se näytti ilokestissä
maisterin.

Hän itse on hienoin herra ja silkistä
rinnukset,
nenäkakkulat kallihit yllä ja korkeat
kaulukset:

Hän onkin syntyä suurta ja pappa
on arvokas mies
ja rikkaita on hän myöskin, — niin
ainakin ihmiset ties.

Ja nyt hän on maisteri vihdoin, siis
viisas ja oppinut on,
muka nyt ovat aseet valmiit elon tui-
maan taistelohon —
siis juoskoon hurmaava juoma ja pyö-
riös taivas ja maa,
toki sentään maisterimiessä vapauttaan
nautti saa!

„Hoi, kyyppari, pullosi poista! Tähän
samppanjaas sinä tuo,
kovin käynyt on äitelääksi ijankaikkinen
„munkkisi“ vuo!

Hei, kumppalit, pohjaan maljat, niin
saadahan samppanjaa,
se se silmiä kirkastuttaa ja mieliä
kannustaa“.

Näin reuhasi maisteri nuori ja kuorossa
huusivat muut:

„Jano juuri ei meillä nyt liene, vaan
voipihan huuhtoa suut!“ —

Niin olikin sauhua syöty! Kovin
karvaita sikaarit!

Oli äänissä karkea kaiku ja paineessa
tenoorit.

Mut samppanjaa kun saatiin, pian
kaikki jo miehistyi,
taas silmihin tuikahti tulta ja mielet
jo virkistyi:

jo on joukkio soittoa vailla, joku kieliä
koskettaa,
ja toiset ne huojuen säistää ja laulua
hoilottaa.

Yks sentään nurkkahan tuonne on
hiipinyt hiljaiseen,
hän tuskin on tilkkoa juonut, ensin
istunut itsekseen:

tuli maalta hän tuonoin vasta, yliop-
pilas nuori hän on,
sukulaisena maisterin tänne pääs seu-
rahan hienoston.

Ujo tottunut kansanlapsi ei mielen tees-
kentelyyn,
hän seurassa vanhempainkin voi vaipua
mietiskelyyn;
ja hälle kun vahtova malja nyt tuo-
daan samppanjaa,
niin luotaan maljan hän lykkää ja
vitkaan virkahtaa:

„Ei, serkkuni, tuota mä juomaa en
sentään koskaan jois!
Ken on kansoa köyhää nähnyt, sitä
varmaan juoda ei voisi!
Hyvät herrat, te tiedätte kaikki: kato
kansalta viljat vei
ja kun toisilta leipää puuttuu, niin
moisia juoda ei“.

Sai tulta jo lempeä silmä ja äänikin
kirkastui

ja hän nääntyvät joukot muisti ja muis-
tohon vilkastui:

hän näki nuo kalpeat kasvot, laps-
joukkion kerjäävän,
näki ryysyiset, surkeat äidit vilun kou-
rissa kylmävän.

Hänen mielensä kauas karkaa, ei her-
roja näitä hän nää:

on nälkähän nääntyvä joukko hänen
silmissä seurue tää,

tuo sauhu on kalman usmaa ja ruu-
miita pullot nuo

ja juoma on Tuonelan vettä, on musta
ja katkera vuo.

Miten onkin hän tänne tullut, mihin
kuulua ei hän voi!

Mikä tylsytti tunteet hältä, kun hänkin
jo mässäten joi?

„Ei, ei! pois täältä mä tahdon, pois
kansani kurjan luo,
sen vaivat ja näljät mä kannan, kunis
kuolema lohtua suo.

„Hyvät herrat, mun lähteä täytyy, mua
kutsuvi velvollisuus!

Tähän seuraan en minä kuulu, sen
vieras on kansallisuus:
minä kaukana korvessa synnyin, kato-
vuodet ja hallat mä näin,
ilojuoma ei maistu mulle, nämä muistot
on mielessäin.

Te kaupungin herroja ootte, on vierasta
kansa ja maa,
ja vastaisuus sekä lapsuus teill' lietona
kangastaa;
mut korpien keskeen käykää! Se samp-
panjakaihonne vie,
minä vast' olen tullunna sieltä ja sinne
on taas mun tie“.

Ja hän toisihin riemuten katsoi kuin
lausunut heille hän ois:
miks ette te kanssani seuraa, sehän
kaunista kulkua ois!

Hänen silmässä kyynelet kiilsi, vapis
ääni ja sylkytti syön —
ja hän hattunsa äkkiä tempas ja peitto-
hon poistui yön.

Hänen mentyä kotvasen aikaa oli huo-
neessa hiljaisuus:

ei koskenut maljaan kenkään. Nous
rintahan käskijä uus:
sun kansasi nälkään nääntyy, sinä
samppanjaa vain juot!

Omatunto sun palkitseisi, jos heille sä
summan suot.

Oli raskasta huoneen ilma, oli hilpeys
häipynyt pois,
kuka tiesi jo kuin olis käynyt, jos
muudan ei huutanut ois:

„mitä hittoja istutte siinä kuin kirkossa
istuttais,
hei, maisteri! Maljasi pohjaan! Ja
sitte jos laulettais!“

Ja taas sai samppanja armon, lasit
korkeat kilkahtaa
ja muutama soitinta soittaa, muut laulua
kangertaa:
ylimielinen maisteriparvi ilonhetkeä
viettää nyt,
ei ta h d o se nälkää muistaa, sen tunne
on tylsistynyt.

Vaan äskeinen hilpeä mieli se seurasta
poistunut on;
ei tullunna entinen tuuli, jos juomia
tulvatkohon —
Mikä kumma se mieliä vaivas? Miks
samppanja maistunut ei?
Tuo poikako jaarittelullaan janon mais-
terijoukolta vei?

1891.

Kuusi kalliolla.

Noin pystynä päin sinitaivasta
kun nostat sä uljaan pääsi,
niin luulisi, että jo taimesta
sun Luojasi vapaaks sääsi,
ja että sä vehmahan maaperän sait,
jost' ilman vaivoja ruokasi hait.

Mut kallion kylmämpä kyljestä
sun kukkea kruunusi nousi
ja tuulien touhussa myrskyllä
sun latvasi laulaen sousi,
mut runkosi vankka se taipunut ei,
jos lehväsen tuulis-pääkin vei.

Kun luottavan tyyneenä eessäni mun
tuoss' seisot kuin koskessa paasi,
teen aatoksissani vertailun:
jos tuo olis viljelys maasi!
Sen juuret ne kansasi sielussa ois,
vaan latva se vapaana soutaa vois.

Vuoden vaihteella.

Kuin sokean silmästä kyynel vaan
on ikuisuudesta vuosi:
mä kyllähän kyynelet vierivän nään
ja aavistamaan
ne saattavat syntymälähdettään —
mut sielun pohjan ja syvyyden,
ne peittävi terhene ijäinen.

Kun saituri ahnein aarteitaan
vain ihmissilmiltä vahtii,
niin salaisuuttahan ikuisuus.
Ei viisainkaan
voi lausua, mimmoinen vuosi on uus;
vain henkemme silmähän kangastaa
tuo kumma ja verhottu kaukaismaa.

Soi tornista torvet jo keskeen yön,
ne uudelle vuodelle soittaa;
oi, jospa ne kansani valveuttais,
niin aljetun työn
myös henkinen kylväjä päättää sais;
ja vaikkapa hallakin viljat vei,
niin Suomeni sentään sortuis ei.

Syksyinen mieliala.

Syystuntu luonnossa ja taivas valju,
ja kukat kuolleet, lehdet kellertää,
ei tunnu tuuli, kylm' on luonnon silmä,
ja veden pinta tuskin värähtää.

On luonto tyyni, tyyni tunteettua,
tai ehkä uinuu sopusointuaan
tai väsyi luomaan ja nyt voimaa uutta
tuoss' imee ikuisista vuoksistaan.

On tyyntä kaikki, rauhan päivä loistaa
valjulta laelta sinitaivasten —
miks sitten tuulispäänä tunne riehuis,
kai syyt' on kerran kuolla myöskin sen?

Niin ootkin tyyni taas, sä sydän raukka,
ett' oikein pelkään saavas talven jään;
tyhjyyden syvää rauhaako se lienee
tai liekö tyyntä eellä myrskysään?

1891.

Niin herkkä kuin haavan lehti.

Niin herkkä kuin haavan lehti
on tuulien suukkosille,
niin herkkä ja altis on mieleni mun
myös tuntehen tuulosille.

Niin täynnä kuin syys-yön taivas
on tähtien kehriä noita,
niin täysi ja kirjava sydämeni mun
utuheikkoja on unelmoita.

Kuin pyörivi pyörteessä kaarna,
ei nielua virran se vältä —
niin maailman pyörteessä häilyn mä myös,
en kuilua kuoleman vältä.

1893.

Talvitunnelma.

Haihtuu riemu, vaihtuu onni,
hukkuu usko, luottamus,
kuluu kulta, pettää toivo,
kuihtuu kaunein kukoistus.

Sammuu tähti, lientyy taivas,
kuivuu lähteen suonikin,
taltuu tuuli, voipuu aatos,
päättyy päiväyt valoisin.

Katoovaist' on kaikki täällä,
suoltuu vyyhti elämän.
Miks mä muista poikkeus oisin?
Luonto täyttää tehtävän.

Tullos siis, sä rauhan neiti,
kylvä lunta sydämmeen,
tyynnä niinkuin talven luonto
käyn sun syliis ikuiseen.

Väsyksissä.

Nuor' oisinko minäkin ollut,
tuli-intoa uhkuillut
ja toiveinko rintani tuorein
ois kerran se kohoillut?

Ja aiturin laillako aatos
myös mittasi taivaat ja maat,
ja raivosi sortoa vastaan —
miss' ajat on tarmokkaat?

Olen riemuinnutko mä myöskin
kuin lapsonen mieleltäin
jako mull' oli puhtahat tunteet
sekä hellyyttä sy'ämessäin?

Minä myöskinkö kerran lemmin
ihanaisinta immyttä maan,
hänen suutelin ruusuista suuta
ja untuvaposkiaan?

Tavottaissani taivahan kaarta
olen uupunut voimiltain,
minä hulluhan autuutta hourin,
utuhienoa onnea hain.

Elo särmäkäs, karkeasyinen
vei haavehet hienoiset,
peräpohjolan tunturituulet
hyys tuntehet terheniset.

Iva ilkeä turmeli mielen,
kun pilkaksi kaikki se löi —
elon nautinto hengetön, ontto
poven surkean-tyhjäksi söi.

Mihin sai multa herttahat hetket,
sitä, koito, mä tiedä en —
pian onko jo aikani tullut,
kuinka saisin mä tietää sen?

Nuor' oisinko minäkin ollut?
näin olleeni ilmoitetaan,
mut totta se ei toki liene —
kai unta on ollut se vaan!

Mä olen kuin siipehen ammuttu lintu.

Mä olen kuin siipehen ammuttu lintu,
mi toisien jälkehen pyrkiä koittaa,
vaikk' kuoleman enteet jo suonissa
tuntuu
ja raukea velttous jo kohta mun voittaa.

Mä matkani suunnan ja valkaman
tiedän
ja sinne mun toivoni vain halajaapi,
mut kohtalon nuoli mun siipeeni sattui,
se lentoni vauhtia vaimentaapi.

Siks olen kuin siipehen ammuttu lintu
ja toisien rinnalla riehua koitan,
vaan heikko jos onkin jo siipeni lyönti,
niin toivon mä sentään: mä kohtalon voitan.

Syysyönä 1892.

Onnensa kukkulalla.

Hän on mun, hän on mun, minun
ainoastaan,
sen kuiskasi mulle hän vasta.
Miten voisin mä hillitä mieltäni siis —
en huoli mä maailmasta.

Viis veisaan mä siitä, jos köyhä mä oon
ja jos leipäni maailmalla;
hän on mun, hän on mun! sen tiedän
mä vain,
mun ainoan taivas-alla.

Salatieto se sentään vielä nyt ois,
sitä sulle en juoruta saisi —
mut onneni viesti jo tahdottain
yli huulteni huilata taisi.

Ja tietköhön vain koko maailma sen,
minä voittajan käynnillä kuljen:
hän on mun, hän on mun, minun aino-
astaan,
minä vain hänet syliini suljen.

Minä vain olen häntä nyt suudellut —
sekä äitinsä aamuin ja illoin —
ihan suulle mä suutelin, kerran vain,
voi, kuinka hän purppusi silloin!

Hän on puhdas kuin pulmunen päl-
vällään
ju tuntehen lämpöä täynnä —
lie tuttukin sulle hän ennaltaan,
jok' on koulut ja kaikki jo käynnä.

Mitä tässä mä sentään kerronkaan,
tuhat vuottahan kertoa voisin.
Sinä voitkin jo onnea toivottaa! —
Myös sulle mä semmoisen soisin.

1892.

Niin uskollisna kuin taivaan tähdet.

Niin uskollisna kuin taivaan tähdet
iäti vilkkuvat vierekkäin,
niin uskollisna kuin koitto ja päivä
iäti toistahan syleilee;

niin uskollisna kuin rannan ruusu
valohon taipuvi kaihossaan,
niin uskollisna kuin aalloton lampi
taivaan häiviä heijastaa;

niin uskollisna kuin ulapan kuohut
iäti toistaan kaulailee
ja kuolevat rannalla kalliohautaun
ja pitkään suukkoon ja syleilyyn —

Niin uskollisna, oi sulhoni sorja,
sun kanssasi elämän aallokon käyn,
sun tauttasi yksin mä elää tahdon
ja kuolla sun kuumahan suudelmaan.

Hän.

Hän iloinen oli kuin talveton toivo
ja hellä kuin äitini armahan suukko,
oli raitis kuin keväimen tuoksuva ruusu,
oli kaunis kuin pilvetön päivyen nousu,
tuhat-ilmeinen kuni sielukas silmä
ja puhdas kuin unelma uinuvan lapsen —
suvituulosen lailla hän luokseni leijas
ja kaikosi pois kuni vuoristokaiku.

Vastaisen ajan vieno auerpilvi.

Vastaisen ajan vieno auerpilvi
elosi huolet kaikki hunnutkoon,
keväisen aamun hellin tuulenhenki
unelmas untuvaiset varjelkoon?

Toiveesi hennoimmatkin helpehyiset
syksyisen hallan öiltä säilyköön,
kirkkaana lehdon lähteen silmän lailla
sekeinen sielus taivas päilyköön!

Tunteesi nuorten aamuliljain lailla
povesi puhtoisuutta tuoksukoon,
keijuiset lemmen virttään viehkeintä
ikuiset ajat korvaas kuiskikoon!

Jos sentään joskus otsas taivahalle
osuisi pilvi, vaikka pieninkin,
kesäisen hellän tuulenhengen lailla
sen hiljaa, hiljaa kauas poistaisin!

Kuin leikkii lämmin säde suvipäivän.

Kuin leikkii lämmin säde suvipäivän
kesäisen vehmaan lehdon liepehellä,
niin leikkii silmäs viehkeen lämmin katse
uhoten tuntees nuoren tuoreutta.

Kuin hymyy metsän ruusun raitis nuppu
rusoisin huulin lempiperhollensa,
niin hymyilet sä suullas hurmaavalla —
ken sitten lempiperhos olla saapi?

On kevään aika lyhyt Pohjolassa —
niin väleen kuolee ruusut kaunihimmat;
iloitse, leiki siis, sä säde päivän,
voi pian tielles tulla syksyn pilvet.

1893.

Et lempesi haavoja lääkitä voi!

„Et lempesi haavoja lääkitä voi,
älä, ystävä, koitakkaan!

Kun tahdot sä polttoa jäähdyttää,
sydänkirvely kiihtyy vaan.

Et lempesi muistoja haudata voi,
älä, ystävä, koitakkaan!

Kun luulet ne kuolleen ainaiseks,
nepä hetkisen uinuu vaan“.

Niin, hetken ne uinui, hetken vain,
kunis, koito, mä yksin jäin:
heti entistään yhä selvemmin
sinut sieluni silmällä näin.

Minä näin sinun istuvan vierelläin,
sulosuukkosi tunsin mä myös —
ja mun hellät ja lempeät syleilyt
suli suojaten ympäri vyös.

Ja silmäsi säihkyvän eessäni näin,
kuten muistin ne vanhastaan
ja hurmaunein sinut katsein join
ja unhotin taivaan ja maan.

Ja ne viileät iltamat muistin mä taas,
miten ennen me istuttiin,
kun järven laineilla karkeli kuu
ja me lapsina haaveiltiin.

Koti meidän se kauniiksi laitettais,
talo taidetta huokuis vain —
ja aivan sä sait minut suunniltaan
elontyötäni ennustain.

Minä maani ja kansani laulaisin,
tämä kansa mun ymmärtäis
ja kerta kun sitten mä kuolisin pois,
mun työni ja maineeni jäis.

Sinä kunnian kukkuran kantaisit,
jos sulhosi suureks sais —
voi, kultani kallein, ainoisin,
jos vain sinut saavuttais!

Vaan nyt sinä haihtunut haave oot,
joka rauhaani häiritset;
miks aina sä eessäni kangastat,
kun sentään sä antau et?

En lempeni haavoja lääkitä voi,
en, ystävä, koitakkaan;
tosin luulin jo tunteeni kuolleen pois,
nepä hetkisen uinui vaan.

Kuin huolivi kuutamon kultainen vyö.

Kuin huolivi kuutamon kultainen vyö
tuon tumman tunturi-lammen,
niin valaiset mieleni mustan yön
sinä hellällä vienoudellas.

Läpi kasteenhelmien hymyilee
sulopäivyen koitossa ruusu,
niin myös läpi lempesi kyynelten
sun sielukas, sininen silmäs.

Kuin kesäisen taivahan ruskot vain
läpi auerharsojen hohtaa,
niin hieno ja lämpönen purppuravuo
luo ruusuja poskesipäille.

Kuni vierivän virran ulpukka vain
on valkea, raitis ja puhdas,
niin olet, oma kultani armaisin;
lumen kanssa sä kiistata taidat.

Kuin lauhkea tuulonen keväimen
on tuores ja lämmin ja hellä,
niin lie sinun morsius-suudelmas —
oi, jospa sen kohta mä saisin!

Niinkuin merten myrskysäillä.

Niinkuin merten myrskysäillä
laine toistaan tavoittaa,
vuoroin vuoreks kuohahtaapi,
vuoroin laaksoks lankeaa.

Niin mun mielein aallokossa
riemut, murheet vaihtelee,
suistuu milloin syksyn yöhön,
milloin taivoon taistelee.

Laine suuri, lakkapäinen
vaatii synkän syvänteen,
valo kirkas keskipäivän
luopi vahvan varjosteen.

Kun on toiveet tuiki suuret,
suuri myös on pettymys —
tyynny, taltu, myrskymieli,
se on sentään — täytymys!

Heitä tulles turhat roihut,
vaivu tuhkaan tunteines,
pohjan viiman vilu henki
jäätää sentään sydämes.

Kätke lempes liiat liekit
poves pohjaan syvimpään,
sinne hautaan harmahimpaan,
kunne toiveet kätketään.

Sitten hauta-ristin lailla
kertoo silmäs katsehet:
Tässä lepää lemmen leimut,
nukkuu nuoret toivehet.

Siis jos mua säälit, impi,
liiku hiljaa haudallain,
ettei ottais tulta tunne,
jonka uneen kerran sain!

Mä suutelin häntä ja itkin.

Kera kultani rantoja kuljeksini
ohi kumpuen, jolla me muinoin
oli istuttu iloa lyöden.

Tähän jäimme . . . ja kumpikin vai'ettiin,
suviaikojen riemuja muisteltiin.

Allani peilinä päilysi lampi,
ylläni siintävä kuulteli taivas,
eessäni karkeli lämpöinen auer
ja vierellä impeni istui.

Mä onneni muistoja ääneti nautin
ja silmillä armahan silmiä etsin —
vaan silloinpa nurmella rakkaan kummun
nään orvokin suuren ja kalpeen.

„Miks lie tuo kukkanen kalpea vallan?
Kai Luoja sen siintävän kauniiksi loi?“

„Siks' että sun vuoksesi vuosia itkein
mä nurmikon kukkaset kyynelin kastoin,
siks onpi se suuri ja kalvas“.

Näin kuiskasi impeni, orvokki raukka;
nyt näin: oli poskien ruususet poissa.

Jo haikeat moittehet rinnassa kuulin:
mun vuoksi on kukkani kuihtunut täällä!
Mä suutelin häntä ja itkin.

1893.

Äitini silmät.

Kuin uinuin lassa mä kehdomsain,
näin taivahan tähtyet vuoteeltain —
mut kirkkaampina kuin tähtönen koin
ain' ylläni valvovan nähdä mä voin
oman äitini armahat silmät.

Nyt tultua neitojen maailmaan
tuhansittain tähtiä kohdata saan,
sinerväistäpä kaksoistähteä vain
niin hellää ja vienoa turhaan hain
kuin armahan äitini silmät.

1892.

„Viattomuuden uni“.

(E. Vikströmin veistosta katsellessa).

On silmäkulmillas ja poskipäilläs
ihanan puhdas ilme, viaton
ja ohimoillas väikkyä tunnon rauha
ja unes kyyhkyn unta myöskin on.

Niin uinut tuossa kuin on pulmut
puhdas,
min likimaill' ei haukkaa, huuhkajaa;
hyveiden henget valvoo vuotehellas,
ne pilvet turman kauas tuulottaa.

Sees niin kuin silmäs, uneen ummis-
taunut,
sun ylläs elon taivas kaareilee,
ja unessas kai päivän paistehessa
keväisen lehdon keijut kisailee.

Sun äitis vienon hellät kehtolaulut
elosi halki sulle soikohon,
ett' tunne puhdas kallein sun on
aartees —
jos hukkaat sen, se ainaaks kateess' on!

18²³/₁₁92.

„Tunne itsesi“.

Kuin houkkio hulluja hourehiaan
yhä hautovi, toivoo vain,
kuin hulttio koirakin ruokkijataan
läpi etsivi maailmain —
niin aatetta elämän etsinyt oon,
kunis koito jo kyllästyin,
niin juossut mä toisien jälkiä oon,
kunis vihdoin mä hengästyin.

Jään yksin — ja sieluni sirpalehet
taas vankaksi tammeks saan,
min latvassa vuossadan hengettäret
nyt soittavat soitintaan;

mut pohjalta sieluni löydän mä sen,
mitä muualta turhaan hain:
elon-aate ja hengetär kaikkeuden
oli kätkössä rinnassain.

Kuin narri mä haavetta hapuilin,
oman aarteeni unhottain
kera varjoni vauhkona kilpailin;
sisällystäni sieltä mä hain,
mikä outoa, onttoa kuorta on vaan,
jos kuinkakin pettävä lie —
niin, ystävä, onnehen korkeimpaan
oman sielusi tutkimus vie.

Koko luonto sun täytyvi yllättää,
tuhatkarvainen kaikkeus on;
vaan muita sä kuin voit ymmärtää,
oma itseys outo jos on?
Siis syöpyös sielusi rikkauteen,
oma pohjasi sieltä sä luo,
elontarkotus, kätketty kaikkeuteen,
oman henkesi helmasta tuo!

1893.

Eräälle kaunottarelle.

Niin musta on tumman tukkasi vyö
kuin synkin ja pilvisin syksynen yö
ja helmyet keskeltä suortuvien
ne välkkyvät tuikkeella tähtöisten.

On hieno sun poskesi pinnaltaan
kuin keväällä raitojen umpuut vaan
ja purppura niillä on hurmaavin
kuin ruskonen taivas on iltaisin.

Nuo silmäsi suuret ja kirkkaat on
kuin nousu on Pohjolan auringon,
min pilvien juontehet varjostaa
kuin katsetta kulmasi kaunistaa.

Suu sulla on pienonen mansikkasuu;
sen mettä jos juo, niin hullautuu,
ja kaulasi luntakin valkeemp' on
ja rintasi kumpu on moitteeton.

Ihanteitaan luoja kai unelmoi
juur hetkellä sillä, kun sun hän loi:
hän työhönsä itsekin hurmaus niin,
että jäi hältä järkesi — unhoksiin!

1892.

Kevätkylmät.

Kevätkylmät ne runteli tunteeni oraat,
vei henkeni helpehet hennoimmat;
mut lohdutus sentään pieni on mulla:
syyshalla ei harmaja paljoa saa.

Vanhojen matkijalle.

Niin sä astut allapäin ja vanhan ääntä
käytät,
vaikka vasta uunna vuonna miehen
ijän täytät.
Heitä, poika, hiitehen sä mokomakin
naama,
joka sun ei omas lie, vaan muilta lain-
naks saama!
Muutenhan sä raukka oot kuin pikku
Pentti sällin,
joka miestä matkiessa otti taaton mällin,
puri, sylki, teuhasi ja mietti, tokko
nähtiin —
kunnes huomasi, että pilkkaa kaikkialla
tehtiin.

1893.

Z. Topeliukselle *).

Viikatteine vihlovine kulki Tuonen tyly
mies,
korjas tyynnä taltehensa, mitä parhainta
se ties,
Suomen toivon, Suomen voiman tallas
alleen vankkurit,
jotka roiskuin ihmisverta raskahinna
vyörysit.

Lasten parku, naisten itku, miesten
kostonhuudot nuo
eivät auta, eivät turvaa Tuonen viikat-
teelta suo —
itse maa nyt itkee verta, vetten kalvot
punertaa,
itse Luojan sinitaivas hurmetta nyt heijastaa.

---

*) Seppeleen kanssa runolijavanhuksen täyttäessä
80 vuotta.

Sotatouvon majesteetti synkin rautakas-
voineen
ratsastaa nyt rautaorhin, vaatii viljan kor-
juuseen —
majesteetin kantapäillä hiipii syys ja talvisää,
jäättää huolten huokaukset, maille roudan
hengähtää.

Talven henki, hengen talvi vallan merkit
maahan löi,
korven helmaan kaikos kansa, piillen pet-
tuleipää söi,
palui siellä polvillansa auttajata itkien,
kunnes Luoja vaikerrukset kuuli kansan
viluisen.

Nosti päivän taivahalle, päivän terään tulta
kaas,
päivä ratkoi roudan sillat, luonnon keiju
heräs taas,
purki talven valkokankaat, hankki morsi-
oksi maan,
nosti nurmen silkkiverhon, nosti onnen
apilaan.

Mitkä lehdet apilaassa?
Voima, laulu, työ ja lempi;
voiman työssä voitokkaassa
kevätkansa suurta luo.
Mutta mikä voiman suo?
Laulu, joka tenhoisempi
on kuin voima — Väinön maassa.

Laulun lämmin hengähdys
yli vetten, maitten käy,
loihtee liljat kukkimaan,
miss' ei ennen kortta näy,
kulokankaat vihertää,
peittää verta juoneen maan,
järvet jälleen sinertää,
kevätlinnut livertää —
laulun taikahelkähdys
voittaa kuolon ruhtinaan.

Niinkuin joustava, nuori mies,
nuori vyöltä ja varreltaan,
astuu Suomi nyt tietään uutta
kohden aamua, vastaisuutta.

Kussa kulki, jo mettä joi,
kussa kuunteli, lehdot soi,
kunne katseli, autiomaat
kanervankukkia teille loi.
Laulun mahti se siivet antoi,
laulun keiju se kuiskeet kantoi
rannoilta toivojen siintävän maan.
Mistäpä lienee se tullutkaan
tuo tuntehen nuoruus ja silmän koi,
nyt joka ihmeitä tehdä voi?

Olihan kuin olis rinnassa hällä
soinut kuin koskien kuohuvat laulut
riemuja soittavat keväämmällä,
virrat kun viskovat kahlivan jään,
Ahti kun nostavi vaahtovan pään
puistaen helmiä kutreiltansa,
niin että taivahan kaari ja kansa
helmillä kuohujen leikkiä voi.

Laulun mahti se ihmeet loi.
Näät laulun kun kulkevi ruhtinas,
hän käy kuin kruunattu kuningas,

ei hoida hän aarteitaan kuin saita,
tää lemmen ja toivojen valtiass:
hän loihtee ruusuja, verhoo maita,
hän syttää rintoja toivekkaita
ja urhojen haudalle, itkien hiljaa,
hän kylvää muiston ja maineen liljaa.

Oi terve sä laulun ruhtinas taas,
nyt ottaos haltuusi kruunus ja maas,
se kansa mi nukkui horros-unta,
kun synnyit sä, kantelo vierelläsi,
sun laulus nostama valtakunta
nyt seisoo nuorra sun edessäsi:
se vastalahjaksi lauluistas,
sä Herran voideltu ruhtinas,
nyt tarjoo laakeriseppeleen
ja tien sun kansasi sydämeen.

Se tahtoo nähdä sun harmaan pääsi,
sen miehen, jonka jo Luoja sääsi
tuhanten lohduksi laulamaan,
se etsii katsetta taikurin sen,
ken sytti suurehen lempehen,

ken tenhoi, että hän mettä joi,
ken loihti, että ne lehdot soi
ja kuka se kummalla laulullaan
myös taikoi poltetun autiomaan,
se kanervat teille kun äkkiä loi.

Siis kiitos, laulujen ruhtinas,
sä lemmen ja toivojen valtias,
sun laulus nostama valtakunta
ei enää uinu se horros-unta,
vaan tarjoo sulle nyt seppeleen
ja tien sun kansasi sydämeen!

Poëta Laureatus.

(K. A. Tavaststjerna † $20/3$ 1898).

Kun huomentuulosen valtahan
runopurtesi rohkean annoit,
niin puhalsi vuorilta tuulispäät
ja pystyssä pääsi sä kannoit:
sä näit vain nousevan auringon
ja toivojen taivaankaaren,
sä näit vain läikkyvän allokon
ja kaukana siintävän saaren.

Oli aamu se kaunis ja keväinen,
oli kevättä täys sun rinta,
soi vuossadan tuuli sun purjeissas,
sitä vahtosi merten pinta,

ja laulusi laineilla karkeloi,
myös leikiten vellamot läikkyi,
runopurtesi nuorissa kantelet soi
ja keulassa keijuset väikkyi.

Kuin Väinämö nuori sä lasket vain
päin unten ja toivojen saarta,
sä näät vain pilvissä impyen
ja katselet Pohjan kaarta —
mut ilkeä lappi sun yllättää,
on noidalla nuoli kyinen —
ja kohta on laineilla musta jää
ja essäsi syksy syinen.

Ei ollut se nuoruustoivojen maa,
mihin lappi sun loidulla voitti,
oli päivillä ääretön hiljaisuus,
yölauluja huuhkain soitti,
ja ylläsi taivaat kylmät on,
mut allasi musta nielu —
sen syvyys meille on mittaamaton:
yli lentävi yksin sielu.

Mut laululla voitat sä lappien kyyt
ja tai'alta kärjen taitat,
sä ihmeitä sydämesi lämmöllä luot,
jääät kukkaistarhaksi laitat —
ja onpa kuin kukkisi edelweiss
nyt lauluista laajenneista
ja onpa kuin päätäsi kierteleis
ikiseppele laakereista.

Sun kantelo mahtavan voiman saa,
jäävuorikin kaiun antaa,
evoë, sinä sävelten sankari taas,
jota keijuset hautahan kantaa!
Nyt lappi ja tuonetar ei sua vie —
ei kestänyt pohjola jäässä —
ikimaineen templihin vei sinun tie,
kun läksit sä seppel päässä,

Laulajan rukous.

Oksattomat, lakkapäiset
hongat pilvenkorkuiset —
vuoret harmaat, jäkäläiset,
valjut vaarain rintehet —
syvät nielut vuoren alla,
eessä aavat ulapat,
synkät pilvet taivahalla,
joista säihkyä salamat,
yllä korkeudessa tuolla
räsähdellen
ajaa jyryllänsä ukkonen,
pauhaa täällä, pauhaa tuolla,
väsähdellen
painuu sentään vihdoin läntehen.

Karmaan kallion rintamaa
notkosta, rytöjen alta
nousee, nousee ja kapuaa
mies, joka kalvakalta
ja laihalta näyttää, nuorukainen,
niin varrelta hento kuin heikko nainen.
Mut kulmansa ryppyset nuo
ja katse säihkyvä tuo
se tuiskuvi hengen tulta
ja sielua mahtavaa:
se kirkasta on kuin kulta
tuo liekki, mi singahtaa
hänen silmistä vapaista, voimakkaista,
se tietävi miestä, ei hentoa naista.

Siinä on koko maailma vaivoineen
tuossa ahjossa kärsimysten,
ja onpa kuin Jumala taivoineen
yli mustien viettelysten
niissä oisi jo voittonsa voittanut
ja kuin tuolle jo päiv' olis koittanut.

Mut päivä tää nous helmasta yön,
nous helmasta vaivan ja hengen työn,

nyt alla arkisten huolien
ja maalina taistelun nuolien
tulis uusi ja voimakas luoda polvi,
ja tehdä jättejä kääpiöistä
ja kaartaa taivaalle laajempi holvi,
ja päästää aurinko vuorten vöistä.

Mut voimat mistä? Sitäpä juuri
hän miettivi huipulla kallion,
se öin ja päivin on murheensa suuri
ja sitä hän vuosia miettinyt on;
vaan taas kun taivahat välkähtää
ja honkien latvat hohtaa,
niin pystyyn heittyvi uljas pää
ja salama salaman kohtaa,
hän puhuu nöyrän ja rohkean lailla
ja katseensa matkaavi oudoilla mailla:

„Sinä Herra voimien taivaisten,
jota ihmiset luojaksi sanoo,
sinä, jolta johtajat vaivaisten
elonohjetta nöyrinä anoo.

Sinä, jota ei kuolema tapaa,
sinä ääretön, pohjaton, vapaa,
sinä, jonka on pitkäisen nuolet,
oi, näe toki poikasi huolet!

Olen syntyä Sun sekä juurta,
ikihengen heimoa suurta,
ja sen luomisen mahtavan innostuksen,
jota itse sa tunsit, kun maailman loit,
sen tunnen ma myös sekä uskalluksen,
min suuria toimia varten soit.
Sun kaikille riittävän rakkautesi
sen annoit myöskin sä kovallesi —
mut moittia nyt jos tahtoisit:
miks kuvani kirkkahan tahrasit
ja harhaan vieviä teitä kuljit
ja Luojasi ääneltä korvasi suljit?
Jos kysynet näin, minä suorasti vastaan:
niin, miksikä johtanut isä ei lastaan,
miksikä ääntä sä monta tarjosit,
miksikä kirkkaankin päivän varjosit,
miks loit pahan ja miksikä hyvän,
miksikä vuoren ja laakson syvän,
miksikä mustan ja valkean,

niin, miksikä loit tämän maailman,
kun minäkin paremman luoda voisin,
jos voimassa vertaises vain oisin?

Mull' onpihan atteeni valtakunta
ja siipeni kantavat sinunkin luo
ja vaikka on kaikki mun haaveeni unta,
niin mun on luomani maailma tuo;
minä luomani maailman kansoitan,
minä salamas orjiksi lannistan,
minä sulta en koskaan pyytänyt armoa,
vain tahtoni voimasta sain minä tarmoa,
ei säikytä minua myrskysi sää,
en kerjää henkeä sulta,
ei taivuta niskaani kruunattu pää,
ei houkuta vuortesi kulta,
en tavannut ihmistä päällä maan,
joka oisi mun pitänyt orjanaan,
ja koska on sieluni ikuinen,
niin viikatemiestäsi pelkää en.

Ja sentään eessäsi nöyristyn,
kuin kääpiöt muutkin ma köyristyn —
mut huomaa: itseni vuoksi

en saapunut nyt sinun luoksi,
vaan veljien, siskojen, kansani tähden
nyt lankean maahan kaikkien nähden:
Jos on sulla maassa ja taivaassa valta
ja valta valtaasi jakaa,
suo silmät mun keksiä kaikkialta
ne kansani lapset kuin makaa,
suo valta heitä mun nostattaa,
suo valta heitä mun johdattaa
ja koska ma tahdon suurta ja hyvää
ja jaloa, vapaata, laajaa ja syvää,
niin auta, mahtava, lastasi, auta
ja salli mun poistaa se koi, joka syö;
oi, kruunaa sillä mun henkeni työ,
ettei minun kansaani nielisi hauta!“

Ja onpa kuin suvinen, lempeä tuuli
taas honkien latvoissa soitteleis
ja vuorilta jylhiltä sanoman uuden
nyt laakson lapsille laulaen veis —
ja onpa kuin seestyisi jälleen päivä
ja haihtuisi taivaalta viimeinen häivä —
kas, takaa vaarojen rusko jo viestin toi,
ett' uuden aamun jo koittavi huomenkoi.

Ja onpa kuin lämmön jo noustessansa
myös auringon kultainen kehrä sais
ja onpa kuin laulajan suortuvilla
se leikkis ja kohta ne kultoais,
ja huuruten lämpee jo vuorten rinta
ja kauniina kiiltävi ulapan pinta —
kai ihmeitä kalpean laulajan rukous loi?
Niin, rakkaus ja usko
ne ihmeitä tehdä voi.

Erakon unelma.

(Istuu talvisena, pilveilevänä iltapäivänä, lumisen vuoriston keskellä sijaitsevan luolansa edessä).

En tiedä, miksi nyt tuntuu niin,
kuin mieleni ilmoihin ikuisiin
ja elämän sieluhun vaipuis? —
On sydän niin laaja ja pohjaton
kuin merten aavikko tyynellä on,
kuin hetken huoleni haipuis!

On määrätön katseeni kantama
ja rinnassa soi niin kummalta
kuin kaikkeus-kannel se oisi.
Kuin pientä on kaikki mun ympärilläin! —

ja tuossako ennen ma elämän näin —
sitä tuskinpa uskoa voisi?

Niin heikot ja alhaiset aatteiltaan,
niin köyhät on kaikki he sielultaan,
mitä suurta on nuorisolla?

Sen katsetta hyttynen hämmentää,
se voi vain joukossa temmeltää —
ei tohdita yksin olla.

Ol' ennen nuoriso vartio maan
ja uuden huomenen otsallaan
kuin päiväyden parvi se kantoi:
nyt kytkeyt kaulassa kaikki käy,
ei vapaan katsetta kellään näy —
ja kelle se ohjansa antoi?

Nyt versovat vaivaiset sielut vaan,
ne ährivät, tuhrivat, täyttävät maan,
nuo peukalomiehet — ne johtaa!
Ja siksi ei puilta he metsää nää
ja rinta on kylmä ja tyhjänä pää,
ja aatetta yhtään ei kohtaa.

Se koi, joka nuorilta voimat söi,
ja hinta, min vuoksi he aatteet möi,
on pienten sielujen valta.

Mut korvessa kasvaa jo polvi uus,
sen voima on suuruus ja lennokkuus —
pois peukalomiehet jo alta!

Ja kanssako näiden kuhnivain
tai perhojen, hyttystanssijain
ma hyppinyt lienen myöskin?
Siis nauran ma narrikuvallein
ja vuoret nauravat naurullein:
on sellaista ollut työskin!

On niinkuin unessa harhaillut
ja polkuja kääpiön polkenut
ma oisin vieraillla mailla;
en itse se ollut, oli henkeni poiss',
ja on kuin toinen se ollut ois,
maan orja ja silmiä vailla.

Lie silmäni saatana sokaissut,
hän haahmossa mun lie kulkenut —
mun sieluni ollut ei siellä.
Mun henkeni lentoa kaipoaa,
mun sieluni suuruutta janoaa,
ei viihdy se narrien tiellä!

Nyt nään kuin tuolla jo kangastaa
mun henkeni, kaihoni kaivattu maa,
mun toivojen lentoni määrä.
Sen vuoria kultaavi aamunkoi,
sen rannalta vapahat laulut soi —
ei orjien kuoro vääää.

Lumi peittävi luonnon, jonka mä nään —
mut keväällä, keväällä nostaa pään
taas kukka ja vihreä heinä.
Ja honkain valkeat latvat soi,
ne uusia elämänlauluja soi —
elä uhkaa, luolani seinä!

Mun toivojen maassahan kevät jo on!
Ja suvinen tuulonen huoleton
käy päivänkumpuja kohti;
ja kevät oli kullakin rinnassaan
ja päiv' oli kaikilla katseessaan
ja valoa vapaus johti!

Tään henkeni uusivan keväimen,
mun lemmenpäiväni paahteisen
ne rakkaimmalleni annan.

Ja rakkain mulle on valkeus
ja tunteen ja aatteen vapaus —
niin, niille ma uhrini kannan.

Täss' istuin ma yksin ja kuuntelin
ja sieluni silmällä katselin,
oi, katselin monta vuotta!
Nyt korviini siipien suhina käy
ja vaikka ei kaikille kotkat näy,
ma tiedän, en vartunut suotta.

Tuo siipien suhina ilmoittaa,
mun päiväni vihdoin valkeaa
ja haihtuvi hyttyjen kansa;
käyn ehkä jo piilosta maailmaan —
kas, salamat heillä on oppaanaan,
joill' aamu on otsallansa.

Tuo salama olla tahdon ma
ja hankkia ilmaa puhdasta,
niin koittavi päivä Herran.
Siis lähden ja säilääni tartun taas —
ja siunaa, Herra, sun palvelijaas,
vaikk' oisi se vain tään kerran!

Etsijän palaus.

Runosikermä.

1.

Nyt jylhien mustien metsien yli
käy illan tuulonen tohahtain
ja kantaa kuiskeita torpan luota,
miss' istuvi nuorikot kuhertain —
mut yöhön eksynyt kulkija,
tuo mailta oudoilta palaava,
hän kuulevi, kuulevi kuisketta tuota,
on silmässä toivo ja avoinna syli,
vaan sentään tuohon ei luota.

Niin usein aavoja astuissansa
hän kuunteli herkällä korvallansa,

niin usein risahti metsässä oksa,
tai lauloi lintu ja lähteensuoni,
niin usein petti jo silmä ja korva,
ett' arkana, peljäten pettyvänsä,
ei usko hän nytkään itseänsä.

2.

Kuni metsään eksynyt kulkija,
jonka jäljet vuotavat hurmetta,
jonka otsan on okaiset oksat lyöneet,
jonka voimat on taistelut turhat syöneet,
niin on hän nyt verhossa kuluneen
vaatteen.

tuo ylpeä etsijä elämän aatteen.

3.

Tuo korska hän tuorehin tuntein lähti
ja ohjeenaan oli Pohjolan tähti —
ei kysynyt tietä hän keltään, ei
ei pyytänyt vanhemmilta hän lupaa,

hän sietänyt vain ei ahdasta tupaa —
niin lykkäsi purtensa vesille vaan
ja laski ja laski kuin uhmallaan
yli selkien tuttujen, outojen vetten,
mihin vuorten vilppahat vihurit vei.

Kun pelotti, lauleli pelkonsa pois —
ken valjuna raukkana seilata vois,
kun yllänsä taivahat siintävät kaartuu
ja ehtoolla Pohjolan tähtönen koittaa,
kun alla on vihreän läikkyvät laineet
ja aamulla tuulokset mastossa soittaa!

4.

Yli aaltojen vahtoisen harjanteen,
yli kauvaksi häipyvän läikkyvän veen,
näki venhossa istuva maata, maata,
joka päiväyden kullassa hohti.
Sitä laski hän kohti, kohti,
käsi voimakas ruoria johti —
ei voi tuo olla vain kangastusta,

ei hullun ja houkkion uskallusta,
ei harhaan viedä se saata:
noin kultahan, purppuraan
ei voi hyvä luojakaan
toki pelkkää valhetta verhota, ei!

Ja aallot ne vierii ja tuulet ne käy
ja purjeissa täysissä juoksevi haaksi —
ei tuttuja rantoja enää näy
ja peikkojen öisten maaksi
on nähty jo unten ja uskon saari,
ja virvojen liekiksi taivaankaari.

5.

Se maa se on talvisten lunten maa
ja mustien merten ranta,
sen luonto se kuolleen uinahtaa
ja luita sen kasvavi santa;
sen taivaalla paistavi musta päivä,
ja musta on päivän kieli
ja kerran jos hetkeksi häipyvi häivä,
niin sentään on autio mieli.

6.

Tähän talvisen saaren rantaan,
 tähän jäisehen, luisehen santaan
 meni pirstaksi haaksi hältä,
 tuolta hennolta etsijältä.

Mut talven saari on saari vain —
 yli senkin siintävi kangastain
 yhä uusia toivon maita.
 Ei ain' ole toivehet unta,
 ei ain' ole talvella lunta,
sen päiväkin pilvestä puhjeta voi
 ja pilvien lomasta kevään koi.

Jos menikin purtensa pirstoihin,
 sen jälleen kuntohon laittaa,
 elon oksia keulahan taittaa
 ja uusin purjehin, toivehin
 hän jättää talvisen, oudon maan
 ja etsivi kultaista aatettaan.

Tuo talvinen saari on unta vaan
ja unta on mustien merten maat —
nyt peikkojen ruhtinas, turhaan saat
tämän venhosen kanssa sa kilvoitella,
kun laskee se uudella purjehella
kotilahtosen varmahan valkamaan!

7.

Mut missä on impi ken rannalle jäi
ja jonka hän kuvaa kanto
öin, päivin toivona rinnassaan,
kun tuulille purjehet antoi,
ja joka se lempeenä tähtenä vilkkui,
yön peikot kun purtensa keulassa ilkkui?

Hän kulkevi yössä ja kuuntelee,
mikä tuuli sen äänen toisi,
jota kohden lähtisi eksynyt mies,
johon vihdoin uskoa voisi
ja joka ei pettäis kuin metsän immet
ja synkkien metsäin hyllyvät rimmet?

Nyt kulkeva ritari rauhaton,
 joka ulapat laski ja korvet kulki,
 ja elämän aatetta etsinyt on,
 koti valmis kun on, kuka tiensä nyt sulki
 sen luo, joka henkeä kalliimp' on hälle
 ja joka on aurinko etsijälle?

Joko sammui syvien silmien palo,
 joko hälveni ijäksi taivaalta valo,
 joka syksyisten mertenkin aallokossa
 oli sielunsa vilkkuva majakka, jossa
 levon löytävän sentään hän luuli,
 kun kulkua auttaisi myötäinen tuuli
 ja aalloista nousisi tuttava talo?

Vait! Kuuluu ääniä? mistä ne käy?
 Ei missään Metsolan impiä näy,
 ei kuulu kansoa Tapion —
 mikä kumma se kuiske on?

Se on kuisketta kaukaista, hiljaisaa,
mut soi kuin viereltä soisi,
se on tyyntä ja sielua rauhoittaa
kuni äityen ääntä se oisi. —

Eijaa, se on omasta rinnasta,
sulosointuja nukkujan valveuneen!
Kuin hellänä helkkyy se kuiskeena;
sydän tietävi tien luo hälvenneen,
sydän näyttävi syvien silmien palon
ja nostavi taivaalle päiväyden valon.

10.

Hän, jonka tuntehet turtuneet
jo vuosia monta nukkui,
hän, jolta toivehet murtuneet
jo vallan nuorena hukkui,
hän, joka on kaikkea epäillyt,
mut etsiessä ei lepäillyt,
hän, etsijä onnen ja autuuden,
sen pohjasta sykkivän sydämmen

nyt löytävä vihdoin, vihdoin ois,
jos syvien silmien auringosta
sais lohtua hän kuin uskonnosta —
niin, jospa *hän* toivotun säteen sois!

Satukuningas.

Minä olen se ruhtinas satumaan.
jonka valtakunta on laaja;
mun istuin pilvien kaarella on
ja liittooni kutsun ma auringon,
jonka tahdosta taivahat kaareuu,
jonka käskyä noutavi hopeinen kuu
sekä tähtien tarha taaja.

Tule kanssani Tapio Mielikkines!
Sinipiikojen ketterä parvi
nyt käyköhön kilvalla halavistoon
kera keijujen eessämme karkeloon —
ma tahdon riemua nähdä vaan
ja kukkia luokohon täyteen maan
nyt Tapion runsaussarvi!

Tuolla rinteellä pehmeä pengerr on,
jonka kunniakattona kuusi,
sinne viereeni vien minä Tellervon
ja kiehkuran tarhasta Pellervon
hän saakohon ympäri pään.
Mut itsekö kruunutta jään?
Hoi, kruununi tuokaa se uusi!

Mitä kuiskaat? Lappiko kruununi vei,
jonka kehdossa sain minä kerran?
Se on valhetta, peikkojen juonta vaan,
minä olenhan kuningas satumaan —
ja jos minun kruunuuni kurkkii ken,
niin taivaan salamat murskaavat sen,
se kruunu on antama Herran.

Hei, Nyyrikki, nokkelajalkainen mies!
Sinun täytyy mun kruununi noutaa!
Kuinka voisin ma kohdata auringon,
jos auvoa vailla mun kiharat on,
kun huomenkultansa niille se suo?
Siis joutuhun kruununi kirkas tuo —
sun seuraksi Tierakin joutaa.

Kas noin, nyt haihtuvat hämäret yön,
keto helmistä kastehen loistaa,
käki kukkuu kuusikon liepeellä jo
ja Mielikin lempeä koivikko
kevätlintujen lauluja soi —
tuolla paimenet torvilla kullervoi
ja vaarat ne kaikuja toistaa.

Hei, siinähan Nyyrikki kruununi tuo!
Sen löysitkö ristipuulta,
missä karsikot huojuu? Siitä mä viis,
siin' onhan ne helmyet tallella? Siis
sinipiiat ja keijuset karkelohon,
nään tuolla jo nousevan auringon
ihan Ahtolan lahden suulta.

Noin häilyen, heiluen kaksittain
hovikeijuni kentällä väikkyi,
satakielet ja rastahat raksuttaa,
mut karhut ne kateina katsoa saa,
kun satujen kuningas ruhtinot
ja uhrina Ukolle karkelot soi —
puun latvoissa päivä jo läikkyi.

Minä olen se ruhtinas satumaan,
jonka valtakunta on laaja;
mun istuin pilvien kaarella on
ja liittooni kutsun ma auringon,
jonka tahdosta taivahat kaareuu,
jonka käskyä noutavi hopeinen kuu
sekä tähtien tarha taaja!

Kantelettaren synty.

„Soiton Suomelle soeraan,
kanteloisen kansallensa“
jätti vanha Väinämöinen,
kun hän vaskisin venosin
sinipilviin katosi,
jätti helyn hietikolle,
synkän korven kainalohon,
alle rannan ritvakoivun.

Selän saarettoman tuulet,
vettä vellovat vihurit
soitteli ulapan virttä,
vonkui myrskyistä säveltä

Väinön orpo-ontelolla,
kaihoisella kantelolla;
taikka sitten illan tullen,
kun jo maininki maseni,
heratyyneksi tyveni,
ja kun Väinön venhon jälki
vetten kalvossa kuvasti,
silloin kuusikon kohusta,
liekkui tuuli lauhan lämmin
lahden pinnalla karehti —
sormilla Suvetar-immen,
hienoisilla hyppysillä
kieltä kantelon hiveli,
jotta hiljainen hyminä
lailla kaislikon kahinan
tahi kukkas-kuiskehena
liiteli ulapan vyötä
vesiperhojen välillä,
kiistaten sulossa soiton
luonnon lintusten keralla;
soiden tuolla, soiden täällä,
soiden rantaheinän päällä,
helkki haapojen lehillä,
lakkahongan latvuksissa,

siitä ilmoihin yleni
luonnon lauluna kajaten
koko ilman kannen alla.

Vaanpa kannelta vilutti
kun ei ihmisen sydäntä
eikä korvin kuulevata,
jolle antaisi iloja,
taikka kaihoja kajaisi,
kuta konsa viihdyttäisi,
konsa intohon ajaisi.

Tulipa päivän päättyessä,
iltaruskon sammuesssa
tuonne terhenniemen taakse
impi kuusikon kohusta,
oksat tieltä taivutellen,
marjanvarsia varoen;
verkkaisilla askelilla
astui kohti kanteletta,
kultakutrit olkapäillä,
sinisilmät kyynelissä,
surun kaihoa povessa —
miksi, tuskin itse tiesi.

Näki kantelon kulossa,
sävellippahan setänsä —
sit' oli kauvan kaivannunna,
eisinyt ikävät illat,
talven pitkät puhdehetket,
hoivoa halaten, orpo,
sydänhuolten huojennusta.

Nyt sen vihdoinkin tapasi
surun suurimman ajalla.

Nosti kantelon kulosta,
suori soiton polvellensa,
silmäsi selälle järven,
jossa päilyi illan rusko,
katsoi taivahan laelle,
missä valkopilvet liiti,
kuuli kaislikon kahua,
kukan vienon kuiskehia,
siinä istuissa kivellä,
avojalat hietikolla,
jota illan lieto laine
huuhtoi hiljaa suuteloilla.

Hiljaa immen hienot sormet
kannelkieliä hiveli;
kaiholtansa katkeralta
oli orpo opin saanut.

Pian itki ihana laulu,
virsi vaimea valitti
sydänkaihot, surun tuskat,
jotka orporaukan mieltä
suvín, talvisin rasitti.

Siinä laulun lämmön taika
kulki kantelon povesta
povehen nuoren neitokaisen,
kaihomielen, kultakutrin,
jonka siskoset kedolla
päättä pientä nyökytellen
itki illan kastehelmet.

Sydänlohtua suloista,
lemmen kaihon lääkitystä
soittimesta saatuansa,
otti koito kantelehen,

kätki kainaloisehensa,
painui kuusikon povehen
oksat tieltä taivutellen,
marjanvarsia varoen
kulkiessa päin kotia
taattovainajan talolle.

Sinne kukkana katosi
tytär Väinämöisen veljen,
sinisilmä, kultakutri,
kaihomieli Kanteletar.

Salamain keskellä.

Kun istun aarnihonkain alla
ja katson lonkia taivahalla,
niin tuulensiipien suhinaa
jo kuulen mä korvissani
ja paisuen hirmumyrskyksi
se lientävi taivahani. —
Ja nuo kun taivahat salamoit
ja pilven suonia ratkoo
ja nuo kun myrskyn soittimet soi
ja latvoja honkain katkoo,
niin onpa kuin luonnon valtimot
nyt auki jo valahtaisi
ja maat sekä taivahan kappaleet
kaikk' yhtehen uppoaisi . . . .

Ma olen jo jumala mielestäin,
joka muotoja uusia luo,
on alkuaineiden kaaosta tuo —
Demiurgos hän miettivi näin:
ma loisin uudesta maailman,
ma löisin vangiksi salaman,
ja merten lainehet lannistaisin,
ja tuulet vuorehen tuivertaisin —
ja maahan, luontohon uutehen
myös uuden loisin ma ihmisen,
joka lailla Eevan ja Aatamin
sais periä ijäksi Eedenin,
näät syntiä en minä tahtoiskaan,
vaan tahtoisiin taivaaksi kaiken maan,
jonka riemun kukkasin kylväisin
ja onnen kaarella kaartaisin
ja tähdet loistaisi aurinkoina
ja ihmiset leikkisi jumaloina —
ja minä itse — kas, pitkäisen nuoli
nyt aarnihongan jo poikki löi . . . .

Muistanpa ai'an, jolloin
lasna muinoin.

Muistanpa ai'an, jolloin lasna muinoin
ma kirkassilmänä ja huoletonna
kuin päivän säde leikin, laulelin;
kotoinen lahti päilyi peilityynnä,
kotoiset koivut huojui huminoiden
ja käki kukkui mulle riemujaan.

Suvinen päivytt painui vaaran taakse,
heleä rusko kultas honganlatvat,
suloiset tuoksut tuntui rinnassain;
etäällä paimentorven äänen kuulin,
lähellä karjan kilkattavat kellot
ja tuvast' äidin kehtohyräilyt.

Niin oli mielenikin puhdas silloin
kuin lammen valkolumpeen kaunis kukka
tai vuorilähteen helmikarpalot;
ja aika vierä niinkuin virran juoksu
ja huolet autereena eestä häipyi
ja silmän kyynel kuivi syntyissään.

Oi, jospa mielen tuon ma jälleen saisin
ja muistot parhaat saisin seppeleeksi,
sen sulle, armahani, antaisin!
Mut siitä synnin kukat, murheen liljat
ma tyystin kitkisin jo ennakolta,
kosk' olet päivän sekä riemun laps.

Miksi nään sun niinkuin ennen?

Miksi nään sun tuoreena kuin ennen,
vaikk' on poskes ruusut kuihtuneet,
vaikk' on katsees kaunis palo poissa,
huultes marjat ammoin haihtuneet?

Siks kun paahteessa lemmen päivän
multa silmät kerran huikes niin,
että aina lailla taikakeijun
kierrät aamuna mun aatoksiin.

Siksi nään sun nauravan kuin silloin,
jolloin sy'ä mes ensin nähdä sain,
jolloin silmäs poltti, poskes kukki,
huultes marjat kuiski: poimi vain!

Sun omaks tahdon.

Sun omaks tahdon, mustakulma tyttö,
jok' kannat päässä tummaa seppelettä,
sun omaks tahdon ja sun silmäis kuilut
ja sielus syvyydet mä nähdä tahdon.

Ma tunnen tuoksus, missä kulkenen,
ma nään sun kasvos, minne katsonen,
ja janossain kun juon ma lähdevettä,
mun on kuin huuliltasi joisin mettä,
sä metsän keiju, tyttö mustakulma,
jok' kannat päässä tummaa seppelettä.
Myös niemen koivahaista kuunnellessa
ja vyötäs norjaa siinä haaveillessa

ma sua aatteissa jo syleilen;
kun tuuli lehtiä taas liekuttaapi,
sun äänes kahinakin kohta saapi,
ja järven aaltoetkin kertoo sen:
sa olet mun ja minä aina sun —
se kaikuu korviin, syöpyy sieluhun!
Nyt vienyt järjen oot ja sy'ämen multa,
siis ota kaikki, oma rakas kulta!

Kaksi ihannetta.

Ma ennen rakkaudelta vaadin tulta
ja intohimon liekin innostusta:
vain tumman kiihkot valtaa sy'ämen multa,
vain silmät säihkyvät ja tukka musta.

Niin ennen luulin; etsin kaikkialta
ja löysin vihdoin tumman ihanteeni,
kuin pitkäinen lyö ukkospilven alta,
niin lemmen nuoli sattui sydämmeeni.

Hän mua lempi, lempi tulisesti
kuin tumma tyttö kuuman etelän;
mut kuinka kauvan, luulette, se kesti?
vain kuuta kaksi — eikä enemmän.

Me yksimielin silloin eron teimme:
ei toistaan kumpainenkaan kaivannut;
ja kumpikin sen kokemuksen veimme,
ett' oli rakkaus meiltä haihtunut.

Nyt nään mä kainon kuvan unelmissa,
niin tyynen, hempeen, hienopiirteisen:
kuin puhdas pulmut on hän aatoksissa
ja sydämmeltään hellä, herttainen.

Ei riehuis hän, jos kerran rakastaisi,
hän kylväis rauhaa mulle rintaan vaan;
ma häntä uskon, jos hän kuiskoaisi:
ma sua lemmin, lemmin ainiaan!

Ma lepään rannalla ruohistossa.

Mä lepään rannalla ruohistossa —
ja raitojen lehdillä leikkivä päivy-
se kastenurmelle nuortealle
väriseittinsä häilyvät heittää;
ei kahise korkeat rannan kaislat,
ei väräjä välkkyvä vetten pinta,
vain hyttysten karkelo eessäni väikky
ja sinistä taivahan lakea vastaan
lokin valkeat siivet välkky.

Mut lehto jo raikavi heleintä ääntä,
jalat kevyet kierteistä polkua polkee:
läpi koivikon kirjavat hamoset huiskaa

ja vetreät vartalot notkuu;
ne notkuvat ohi mun untelon silmän,
ne vilkkuvat rannalla leppien alla
ja lentävät hiekalle huiskin ja haiskin:
hei, oksille huivit ja paasille paidat,
kelokannolle kepeät kengät!

Hui, kuinka on vilpeä Ahtolan helma!
kihelmöitsevi sievä ja valkea jalka —
ja tuntuvi pyöreissä pohkeissa kylmä
ja tutjuvat viertävät lanteet;
hui, hui, nyt leikkivät kuulakat laineet
jo valkeilla kummuilla, notkeilla vöillä,
ja kirkkaita helmiä harteilla hohtaa
ja kiertäen kaulojen puhdasta lunta
ne tähtinä kutreilla tuikkaa.

Ja kultaisin suukkosin aamuinen päivä
nyt lempivi muotoja Vellamon imein —
ja kirkkaana hopeisten tiukujen lailla
soi viehkeän hurmaava nauru;
se hyppii veikaten vesiä myöten
ja kaislojen päillä ja lehvillä leppäin

ja hiipoen ohi mun hermoni herkkäin
se lentää mansikkavaaroja pitkin
ja sammuvi saarien taakse.

Ma lepään rannalla ruohistossa —
ma kuulen kaiken ja nään tuon kaiken
ja kiihkeän kuumina valtimot tykkii
ja jänteistä velttous kaikkoo:
ma olen kuin nuortunut metsän peikko
tai satujen saartama Lemminkäinen,
jok' katsovi leikkejä saaren impein
ja tuntee suonissa tulisen kiihkon
nyt Kyllikin joukosta riistää.

Vaan lempo mun tuumani rohkeat estää,
ma kateena katson, kun muhkeat muodot
ja viertävät lanteet ja valkeat kummut
nyt soljuvat kainohon peittoon;
pian raikuu laulu jo lehdossa jälleen
ja ohitse keinuvat vartalogit hoikat
ja huiskavat huivit ja pehmeät kutrit —
taas sinistä taivahan lakea vastaan
lokin valkeat siivet välkkyvät.

Pakanallinen uni.

Ma kerran kummia uneksin:
muka manalan maille ma astelin,
tein tilini kanssa maailman
ja auki jo ukset Tuonelan
ma eessäni näin;
näin Tuonen valkean joutsenen,
näin Tuonen tuikean paimenen,
joka ampui nuolen mun sy'ämehen; —
hän kieltä korskaakin käytti jo
ja kuolon varjot hän näytti jo
ja Tuonen tyttöjen karkeloon
hän pyys — ja mustahan aurinkoon
jo tahtoi muakin uskomaan.

Mut minäpä narrille nauroin vaan
ja käännysin päivyen kultaan päin;
niin unta näin.

Ei minusta Tuonen tytöt huolineet —
kai kammoivat he punaa poskipäiden,
vai oisko suonet tulta tuiskineet,
ei nauru mieleen ollut kassapäiden.
Ma Tuonen vaa'alla kun punnittiin,
viel' aivan köykäiseksi ma löydettiin
ja elon rantaan jälleen saatettiin;
ei huoli Tuonen herra pakanoista,
ei hurjapäistä, elon akanoista,
näät pilkkanauru hälle aina on
kuin kultasilta maiseen elohon —
niin unta näin.

Ma lähtöpassin sain — ja vieköön Hiisi,
jos sinne tarjokkaana toiste käyn!
Mut tuosta matkastain nyt huolin yiisi —
ja ellei kalma kerran itse tulle,
niin kiinni pysyy Mannun ukset mulle.
Hän vaatii pelkoa ja vavistusta

tuo Tuonen isäntä ja ukko musta —
ja siksipä pilkkanaurajat
ja elämän riemunlaulajat
vain vieraina käyvätkin manalan mailla —
niin unta näin.

Kun heräsin, niin koitti päiväyt jo
ja yli metsän aamun aurinko
taas kylvi kultiansa maailmaan
ja katsoi hymyellen — pakanaan!

HINTA 3: 25